

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS
HELSINGFORS STADS RÄDDNINGSVÄRK

ITÄ-UUDENMAAN PELASTUSLAITOS
RÄDDNINGSVÄRKET I ÖSTRA NYLAND

KESKI-UUDENMAAN PELASTUSLAITOS
MELLERSTA NYLANDS RÄDDNINGSVÄRK

LÄNSI-UUDENMAAN PELASTUSLAITOS
VÄSTRA NYLANDS RÄDDNINGSVÄRK

HIKLU

Onnettomuuksien

ehkäisyyn

suunnitelma

2025

Käyttö: Pelastuslaitoksen henkilöstön ja asiakkaiden käyttöön

Käyttöalue: Helsingin kaupungin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten alueet.

Sisällys

1.	Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman tarkoitus ja tavoitteet	3
2.	Palvelutasopäätöksen, riskianalyysin ja ilmiöiden vaikutukset suunnitelmaan	4
3.	Toimintaympäristön kuvaus	5
3.1	Väestörakenteen muutos	5
3.2	Väestön liikkuminen Uudellamaalla	6
3.3	Rakennettu ympäristö	7
3.4	Julkisen talouden heikkeneminen	8
3.5	Sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoistumisen kasvu	9
3.6	Teknologian kehitys	9
3.7	Ilmastonmuutos	10
3.8	Muuttunut turvallisuusympäristö	10
4.	Toimintaympäristöstä nousevat tarpeet riskianalyysin näkökulmasta ja niihin kohdistetut toimenpiteet	11
5.	Palveluiden kuvaus HIKLU-alueella	13
5.1.	Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	13
5.1.1.	Ohjaus ja neuvonta	13
5.1.2.	Turvallisuusviestintä	16
5.2.	Palontutkinta	19
5.3.	Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä	19
5.4.	Onnettomuuskehityksen seuranta	21
5.5	Valvonta	21
5.5.1	Määräaikainen valvonta	22
5.5.2	Muu/ylimääräinen valvonta	25
5.5.3	Kemikaalivalvonta	27
6.	Muusta HIKLU-alueesta poikkeava toiminta: Helsinki	30

1. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman tarkoitus ja tavoitteet

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa määritetään kokonaisuutena pelastuslaitoksen valvontatoiminta, asiantuntijapalvelut sekä turvallisuusviestintä.

Uudenmaan alueen pelastuslaitosten (HIKLU) yhteinen onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma tukee ja kehittää palveluiden yhdenmukaista ja kustannustehokasta järjestämistä sekä riittävien voimavarojen kohdentamista oikeisiin toimenpiteisiin oikea-aikaisesti. Toiminnassa ja sen suunnittelussa otetaan entistä paremmin huomioon asiakas ja kehitetään palveluita asiakaslähtöisesti.

HIKLU-yhteistyön avaintavoitteita ovat asiakaspalvelun yhtenäistäminen Uudenmaan alueella, suuronnettomuuksiin ja vaativiin johtamistilanteisiin liittyvän suorituskyvyn parantaminen, palvelutasopäätöksen mukaisen palvelutason saavuttaminen ja työhyvinvoinnin kehittyminen muuttuvassa toimintaympäristössä. Onnettomuuksien ehkäisytyötä ohjaa erityisesti avaintavoite asiakaspalvelun yhtenäistämisestä.

Pelastuslain (379/2011) 78 §:n mukaan pelastuslaitoksen on valvottava alueellaan pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Pelastuslain 79 §:n mukaan pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelmassa määritetään suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvataan, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005, *kemikaaliturvallisuuslaki*) 27 a §:n mukaisesti vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien kohteiden valvonta voidaan myös sisällyttää valvontasuunnitelmaan. Valvontasuunnitelman tulee perustua alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen.

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen on lisäksi huolehdittava alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Tavoite on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen, varautuminen onnettomuuksien torjuntaan, asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä onnettomuuksien seurauksien rajoittaminen.

Pelastuslain 43 §:ssä pelastustoimelle on asetettu velvoite seurata onnettomuuskehitystä. Tähän lukeutuu onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Onnettomuuskehityksestä tehtävien johtopäätösten perusteella on ryhdyttävä toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Toinen velvoite liittyy yhteistyöhön koskien onnettomuuksien ehkäisyä, josta on säädetty

pelastuslain 42 §:ssä. Sen mukaan pelastuslaitosten tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa.

Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteitä suunnitellaan ja kohdennetaan entistä vahvemmin riskiperusteisesti esimerkiksi hyödyntämällä ja kehittämällä Uudenmaan alueen yhteistä riskianalyysiä. Onnettomuuksien ehkäisyssä hyödynnetään palontutkinnalla tuotettua tietoa.

2. Palvelutasopäätöksen, riskianalyysin ja ilmiöiden vaikutukset suunnitelmaan

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma perustuu palvelutasopäätökseen, Uudenmaan pelastuslaitosten yhteiseen riskianalyysiin sekä Sisäministeriön onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmaan. HIKLU-alueen pelastuslaitosten palvelutasopäätökset on laadittu vuosille 2024–2026. Palvelutasopäätöksessä määritellään pelastuslaitoksen toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat sekä tarjottavat palvelut ja niiden taso.

Palvelutason tulee vastata alueen riskejä ja uhkia, mitä varten Uudenmaan pelastuslaitokset ovat laatineet yhteistyössä riskianalyysin. Riskianalyysissä on esitetty toimintaympäristön kuvaus sekä siinä tapahtuneet ja ennustettavat muutokset ja muutosvoimat, onnettomuustilastojen ja asiantuntija-arvioiden perusteella tunnistetut keskeiset uhkat ja riskit, joihin pelastuslaitosten tulee varautua sekä arvio palvelutasosta suhteessa tunnistettuihin riskeihin. Yhtenä osana riskianalyysityötä on tunnistettu Uudenmaan alueen erityistä tarkastelua vaativat kohteet. Näihin kohdistuvat onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteet on määritelty pelastuslaitoskohtaisissa osioissa.

Uudenmaan pelastuslaitoksilla on käytettävissään useita erilaisia riskienhallinnan keinoja, joilla toimintaympäristön uhkiin ja riskeihin vastataan. Osa keinoista on ennaltaehkäiseviä ja niillä pyritään ensisijaisesti vähentämään onnettomuuksien kokonaislukumäärää, varautumaan onnettomuuksien mahdollisuuteen ja minimoimaan niiden seurausvaikutuksia etukäteen. Näillä onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteillä tuetaan yksittäisten ihmisten, yhteisöjen ja yhteiskunnan toimijoiden omatoimista varautumista sekä parannetaan heidän valmiuksiaan huolehtia ja ottaa vastuuta omasta ja ympäröivän yhteiskunnan turvallisuudesta.

Keskeiset havainnot yleisestä toimintaympäristöstä liittyvät väestörakenteen muutoksiin, väestön liikkumiseen ja rakennettuun ympäristöön, julkisen talouden heikkenemiseen, eriarvoistumiseen, teknologian kehitykseen, ilmastonmuutokseen sekä turvallisuusympäristön muutoksiin.

3. Toimintaympäristön kuvaus

Luvussa kolme avataan Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysissä esitetyn toimintaympäristön kuvauksen keskeisiä havaintoja ja niiden yhteyttä onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin.

3.1 Väestörakenteen muutos

Tilastokeskuksen tietojen mukaan Uudenmaan väestönkasvu oli vuonna 2023 huomattavan voimakasta. Vuoden 2023 aikana väestö kasvoi Uudellamaalla 27 111 henkilöllä. (1) Tilastokeskuksen väestöennusteiden mukaan Uudenmaan väestöön kuuluisi vuonna 2040 noin 1,92 miljoonaa henkilöä, joka tarkoittaisi noin 11 % lisääystä nykyiseen noin 1,73 miljoonaan henkilöön. Väestö keskittyy erityisesti pääkaupunkiseudulle, jossa asuu 70 % Uudenmaan asukkaista. (4) Väestökasvun paine ja kaupungistuminen pakottavat löytämään uusia keinoja palveluiden ja toimintojen lisäämiseksi sekä asuntotuotantoon.

Vieraskielisten osuus väestöstä on Uudellamaalla korkeampi kuin Suomessa keskimäärin. (11) Väestön monimuotoistumisella ja monikulttuurisuuden lisääntymisellä on vaikutusta palvelutarpeiden kasvuun ja palveluiden kohdentamiseen.

Erityisesti 70-vuotiaiden ja sitä vanhempien osuus väestöstä tulee kasvamaan selvästi. Ikääntyvien sairastuvuus ja tapaturmat lisäävät onnettomuusriskejä ja ensihoidon tarvetta. Laitospaikkojen vähentäminen, ikääntyneiden pidempään jatkuva kotona asuminen ja avohoidon lisääminen voivat aiheuttaa lisääntyneitä tehtäviä pelastustoimelle. (5) Ikääntyminen ja toimintakyvyn heikkeneminen ovat merkittäviä tekijöitä kotitapaturman seurauksena aiheutuneille palo- ja liekkivammoille. Lisäksi tulipalojen yhteydessä tapahtuneiden palokuolemien riski on suurempi ikääntyneillä sekä muistisairailta henkilöillä, joiden toimintakyky poistuttaessa voi olla merkittävästi rajoittunut. (6)

Väestörakenteen muutos lisää onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden suunnittelun ja kehittämisen tarpeen ohella pelastuslaitoksen henkilöstön osaamisen kehittämistarpeita. Yksi onnettomuuksien ehkäisyn palvelumuoto on turvallisuusviestintä. Turvallisuusviestinnällä tarkoitetaan mm. turvallisuuskoulutusten ja turvallisuuskasvatuksen myötä tapahtuvaa väestön turvallisuusosaamisen, -asenteiden ja -käyttäytymisen kehittämistä. Turvallisuusviestintää tehdään myös erilaisten medioiden välityksillä sekä paikan päällä ennalta suunniteltujen tapahtumien yhteydessä. Lisäksi ohjausta ja neuvontaa antaa arkisin päivystävä palotarkastaja, joka vastaa kansalaisten paloturvallisuutta koskeviin kysymyksiin.

Turvallisuusviestinnän monikielisyys ja selkokielisten palveluiden saatavuus korostuvat onnettomuuksien ehkäisytyn vaikuttavuudessa. Erityisesti viestintämateriaalien saatavuudessa ja palveluiden kohdentamisessa tulee ottaa huomioon eri asiakasryhmät. Esimerkiksi digitaaliset palvelut eivät toistaiseksi ole vielä kaikille saatavilla tai saavutettavia. (5)

3.2 Väestön liikkuminen Uudellamaalla

Pääkaupunkiseutu sekä siihen liittyvät kasvuvyöhykkeet sijaitsevat pääradan, kehäradan sekä metroverkon varrella. Uudellamaalla sijaitsee myös Suomen suurin lentokenttä sekä vilkasliikenteisiä satamia. Uudenmaan ELY-keskuksen alueella liikenteen on ennustettu kasvavan vuoteen 2030 mennessä noin 30 prosenttia nykyisestä. (5)

Rautateiden matkustajaliikenne painottuu pääkaupunkiseudulla lähiliikenteeseen. Uudenmaan erityispiirteitä raideliikenteessä ovat muun muassa tiheä raideliikenneverkosto, suuret matkustajamäärät sekä asuinrakentamisen keskittäminen rataverkostojen ja asemien välittömään läheisyyteen. Myös metroasemien päälle rakennetut kauppakeskukset ja asuinrakennukset kuuluvat Uudenmaan raideliikenneverkon erityispiirteisiin. (5)

Liikenteessä on yleistynyt teknologiakehityksen myötä uudenlaisia liikkumismuotoja. Näistä esimerkkejä ovat täyssähkö- ja hybridiajoneuvot sekä sähköpotkulaudat, -mopot, -pyörät ja näihin rinnastettavat muut kevyet sähkökulkuvälineet. Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2023 tieliikennekäytössä olevia sähkö- ja erilaisia hybridimuotoisia henkilöautoja oli 231 994 kappaletta. Siinä missä polttomoottorilla varustettujen henkilöautojen suosio on ollut vuodesta 2020 alkaen laskeva, ovat vastaavasti sähkö- ja hybridimuotoiset henkilöautot lisääntyneet. (9) Uudenlaiset liikkumismuodot edellyttävät pelastustoimelta varautumista ja seurantaa eri tienkäyttäjryhmissä esiintyviin onnettomuustyyppien liittyen.

Pelastuslaitoksen valvontatoiminnalla voidaan vaikuttaa esimerkiksi lentokenttien, maanpäällisten ja maanalaisten liikenneasemien ja muiden liikenteen rakennuksien palo- ja poistumisturvallisuuteen, omatoimiseen varautumiseen sekä pelastustoiminnan edellytysten turvaamiseen.

Muun muassa liikenneasemilla ja varikkoalueilla saattaa olla säilytyksessä vaarallisia kemikaaleja, joiden käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyvä valvonta kuuluu osaltaan pelastusviranomaiselle. Kemikaalivalvonnan tarkoituksena on ehkäistä vaarallisten kemikaalien käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja.

Asuintalojen valvontatyöllä tuetaan asuinrakennusten turvallisuustyötä ja autetaan parantamaan asumisen turvallisuutta myös sellaisten asuinrakennusten kohdalla, jotka on rakennettu liikenneasemien yhteyteen.

Liikenteen eri käyttäjäryhmiin kohdennetulla turvallisuusviestinnällä sekä viranomaisyhteistyöllä voidaan vaikuttaa väestön turvalliskäyttäytymiseen liikenteessä.

3.3 Rakennettu ympäristö

Koko Uudenmaan rakennetusta kerrosalasta 60 % on asuinrakennuksissa ja 16 % teollisuuden-, maatalouden ja yhteiskunnallisen infrastruktuurin käyttötarkoituksen mukaisissa rakennuksissa. Rakentaminen keskittyy voimakkaasti taajamakeskukseen ja on aluetehokkuuden osalta korkeimmillaan pääkaupunkiseudulla. (5) Korkeaa ja matalaa rakentamista sekä asuin- ja julkisia tiloja yhdistelevät, haastavat kaupunkirakentamisen kohteet yleistyvät kasvukeskuksissa, jotka sijaitsevat liikenneväylien läheisyydessä. (2)

Rakennuspaloja ja rakennuspalovaaroja tapahtuu tilastollisesti eniten asuinrakennuksissa, ja ne aiheutuvat pääasiassa ihmisen toiminnasta. Asuinrakennuspalloissa ovat yleistyneet myös erilaiset akkupalot, jotka voidaan arvioida lisääntyneen mm. erilaisten sähkökäyttöisten kulkuvälineiden myötä, joiden akkuja ladataan kotona sisätiloissa.

Pelastuslaitokset kohdistavat asiantuntijapalveluja ja valvontatoimintaa kaavoitus-, suunnittelu- ja rakennusvaiheessa oleviin rakennuksiin onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn sekä ensihoito-, pelastus- ja sammutustoiminnan edellytysten turvaamisen näkökulmasta. Ennen rakennuksen käyttöönottoa pelastusviranomainen suorittaa tarvittaessa kohteeseen oman tarkastuksen. Tarkastuksella varmistetaan erityisesti, että rakennus ja sen piha-alue ovat pelastusviranomaisen valvontaan kuuluvien asioiden osalta rakennuslupapäätöksen ja mahdollisen paloteknisen suunnitelman mukaisia. Samalla valvotaan, että sammutus- ja pelastustoiminnan edellytykset turvataan.

Valvontatoimintaa kohdistetaan myös jo olemassa oleviin rakennuksiin. Asuinrakennusten valvonnan tavoitteena on tukea asuinrakennusten turvallisuustyötä ja auttaa parantamaan asumisen turvallisuutta. Valvonnan avulla pelastuslaitos saa myös tietoa siitä, missä asioissa asuinrakennusten vastuuhenkilöt tarvitsevat pelastuslaitoksen tukea.

Valvontaa suoritetaan myös muualla kuin asuinrakennuksissa. Määräaikaiset palotarkastukset ovat määrävälein tapahtuvia tarkastuksia, joissa valvotaan, että rakennuksen omistaja ja haltija sekä toiminnanharjoittaja ovat osaltaan huolehtineet pelastuslain 2 ja 3 lukujen mukaisista velvoitteista.

Joskus myös yksittäiseen asuntoon voi olla tarpeellista kohdistaa valvontatoimenpiteitä. Paloriskiasunnolla tarkoitetaan asuntoa tai rakennusta, jossa on havaittu ilmeinen palonvaara tai muu onnettomuusriski. Tavallisesti paloriskiasuntoja yhdistää suuri tavaramäärä, joka voi tulipalon syttyessä aiheuttaa palon nopean leviämisen ja pahimmassa tapauksessa myös estää asukkaan poistumisen asunnosta. Suuri tavaramäärä voi myös vaikeuttaa tai hidastaa huomattavasti pelastustoiminnan suorittamista sekä vaarantaa pelastus- ja ensihoitohenkilöstön turvallisuutta.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä korostuvat valvontatoiminnan lisäksi väestön turvallisuusviestintä ja -koulutukset. Turvallisuusviestinnän yhtenä tarkoituksena on vahvistaa yksilöiden, yhteisöjen ja yritysten omia valmiuksia huolehtia turvallisuudestaan. Turvallisuuskoulutusten kautta henkilöt kehittyvät omatoimisessa varautumisessa ja onnettomuustilanteiden ennaltaehkäisyssä sekä saavat valmiuksia onnettomuustilanteissa toimintaan.

3.4 Julkisen talouden heikkeneminen

Maailmanlaajuinen talouden taantuma, julkisen talouden heikkeneminen ja kansalaisten taloudellisen eriarvoisuuden lisääntyminen aiheuttavat haasteita myös Uudenmaan alueella. Heikentynyt taloudellinen tilanne näkyy pelastuslaitoksen toiminnassa toiminnan tehostumisena sekä voimavarojen tarkempaan hyödyntämisenä ja kohdentamisena. Poliittiset päätökset, julkinen rahoitus ja pelastustoimen koulutuspoliittiset ratkaisut vaikuttavat resurssien saatavuuteen. (5)

Onnettomuuksien ehkäisyn osalta julkisen talouden heikkeneminen voi tarkoittaa muun muassa asiakaskohderyhmien tarkempaa rajaamista, priorisointia sekä digitaalisten palveluiden kehittämistä. Tiedolla johtamisen merkitys korostuu ja sen kehittämiseen ja resursointiin tulee kiinnittää huomiota.

Tiukentuvat budjetit saattavat vaikeuttaa uusien virkojen avaamista ja näin heikentää palvelutuotannon vastaamista ja kehittämistä kasvavaan tarpeeseen nähden. Ilman riittävää henkilöstön ja käytettävissä olevien varojen tuomaa liikkumavaraa esimerkiksi erilaisten kehitysprojektien suunnittelu ja toteuttaminen käyvät haastaviksi kaiken resurssin keskittyessä tiukasti palvelutuotannon ylläpitämiseen. Yhä suuremmaksi kasvavat työmäärät ilman riittävää resursointia johtavat myös nykyisen henkilöstön työhyvinvoinnin heikkenemiseen ja pahimmillaan huomattavaan laskuun, joka osaltaan heikentää kaikkea pelastuslaitosten toimintaa entisestään. (5)

3.5 Sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoistumisen kasvu

Sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoistumisen kasvu näkyy muun muassa syrjäytymisen, köyhyyden, pitkäaikaistyöttömyyden ja päihdeongelmien keskittymisenä tiettyihin väestöryhmiin. Alueellisen eriarvoistumisen lisääntyminen voi johtaa huono-osaisuuden keskittymiseen tiettyihin kaupunginosiin. Eriarvoistuminen voi lisätä myös pelastustoimen ja ensihoidon ammattihenkilöihin kohdistuvaa epätyypillistä käyttäytymistä. (5)

Taloudellinen eriarvoistuminen lisää poikkeavuuksia myös turvallisuuden tunteessa ja turvallisuusosaamisessa. Tämä voi näkyä esimerkiksi asumiseen liittyvien turvallisuusriskien korostumisena sekä tiedostettuna tai tiedostamattomana piittaamattomuutena hyviä turvallisuusasenteita kohtaan. (5)

Eriarvoistumisen hidastamisen keskiössä korostuvat esimerkiksi onnettomuuksien ehkäisytyön riskiperusteinen kohdentaminen, yhteisöllisyyden rakentaminen ja viranomaisen näkyvyyden lisääminen positiivisissa asiayhteyksissä. Myös tiiviillä viranomaisyhteistyöllä sekä alueellisilla yhteistyörakenteilla voidaan vaikuttaa ennaltaehkäisevästi tunnistettuihin riskitoimintamalleihin ja asenteisiin. (5) Esimerkiksi pelastuslaitosten ja sopimuspalokuntien läsnäolo sellaisten tapahtumien yhteydessä, jossa henkilön osallistuminen perustuu omaan tahtotilaan, lisäävät pelastuslaitosten ja yleisesti viranomaisstahon myönteistä mainetta ja luottamusta.

3.6 Teknologian kehitys

Teknologian nopea kehitys mahdollistaa uusien toimintamallien muodostamisen. Esimerkiksi ennakoivan turvallisuustyön kehittäminen teknologisten ratkaisujen avulla mahdollistaa tilastoinnin ja tutkimustiedon paremman hyödyntämisen. Toisaalta uusien järjestelmien, digitaalisten alustojen ja teknologioiden käyttöönotto on nopeaa, mikä heikentää mahdollisuuksia varautua mahdollisiin käytönaikaisiin ongelmiin. Tämän vuoksi teknologian kehitystä ja käyttäjäkokemuksia tulee seurata sekä henkilöstön osaamista kehittää. (5)

Teknologian integroituminen rakentamiseen lisää osaamisvaatimuksia sekä pelastustoiminnan että valvontatoimintaan osallistuvien pelastusviranomaisten kannalta niin rakennusvaiheessa olevien rakennusten kuin rakennetun ympäristönkin osalta. (5) Teknologian kehitys on keskeisessä roolissa myös asumisen turvallisuudessa, jossa paloturvallisuuteen vaikuttavat oleellisesti muun muassa täyssähköisten kulkuvälineiden, aurinkopaneelien ja litiumakkujen yleistyminen. (9)

Pelastuslaitoksen tekemän palontutkinnan avulla saadaan tietoa tulipalojen syttymissyistä ja palon mahdollisesta leviämisestä. Palontutkinnasta saadun tiedon avulla voidaan ennaltaehkäistä samanlaisten tilanteiden toistumista ja vähentää

tulipalosta aiheutuvia vahinkoja niin onnettomuuksien ehkäisytyön välityksellä kuin pelastustoiminnan taktisenkin toteutuksen kautta.

Teknologisen kehityksen myötä riippuvuudet muun muassa viestiliikennekanavista ja eri järjestelmien toimintakuntoisuudesta lisääntyvät. (5) Toiminnan teknologisoituessa tulee varautua toiminnan jatkuvuuteen myös silloin, jos keskeisimpien järjestelmien toimintaan tulee häiriöitä. Toisaalta eri järjestelmien, alustojen ja medioiden käytön yleistyttyä, niitä voidaan hyödyntää mm. turvallisuusviestinnässä, valvontatoiminnassa sekä erilaisten viranomaisyhteistöiden välineinä.

3.7 Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutoksen aiheuttamista riskeistä Uudellamaalla korostuu etenkin sään ääri-ilmiöiden, kuten myrskyjen, rankkasateiden ja tulvien lisääntyminen. Myös lämpötilojen nousu ja pidemmät kuivat jaksot ovat lisänneet haasteita, kun esimerkiksi maastopalojen riski on kasvanut. (3)

Pelastustoimen asiakkaita tulee opastaa varautumisessa sään ääri-ilmiöihin ja niiden aiheuttamiin riskeihin. Tähän on syytä kiinnittää huomiota ennakoivasti osana turvallisuusviestintää, ohjausta, neuvontaa ja niiden suunnittelua. Uudenmaan alueella turvallisuusviestinnässä on tärkeä ottaa huomioon eroavaisuudet kaupunkilaisten sekä maaseudulla asuvien omatoimisessa varautumisessa. (5) Ohjausta ja neuvontaa asiaan liittyen tarjoaa mm. päivystävä palotarkastaja.

Uudellamaalla panostetaan erilaisiin vapaa-ajan palveluihin ja alueella on suuria yleisötapahumapaikkoja. Sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat erityiset riskitekijät mm. tilapäisten rakenteiden ja laajojen alueiden aluesuunnittelun osalta huomioidaan yleisötilaisuuksien ohjauksessa ja neuvonnassa sekä valvonnassa jo ennen tapahtumaa, että tapahtuman aikana.

Pelastuslaitosten antama neuvonta rakennushankkeiden aikana pyrkii osaltaan parantamaan myös Uudenmaan alueen infrastruktuurin resilienssiä esimerkiksi yhä haastavammiksi käyvissä sääolosuhteissa. Sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat käytännön haasteet, kuten esimerkiksi kaupunkitulvat, pyritään huomioimaan jo suunnitteluvaiheessa.

3.8 Muuttunut turvallisuusympäristö

Euroopassa käytävä sota sekä maailmanlaajuisesti levinnyt koronapandemia ovat keskeisempiä turvallisuusympäristöön ja väestön kriisinkestävyyteen vaikuttaneita tekijöitä. (5)

Toimintaympäristön muutos edellyttää eri viranomaisten yhteistyötä sekä toiminta- ja suorituskyvyn vahvistamista kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Yhteiskunnan kriinkestävyyttä ylläpidetään luottamuksen säilymisellä viranomaisten toimintaa kohtaan. Luottamus syntyy päivittäisissä kohtaamisissa ja siitä, että viranomaiset hoitavat vastuullaan olevat tehtävät tehokkaasti, hyvän hallinnon periaatteita noudattaen sekä kohtelevat kaikkia ihmisiä yhdenvertaisesti ja kunnioittavasti. (5)

Turvallisuusympäristön osalta onnettomuuksien ehkäisyssä korostuu väestön resilienssin tukeminen. Toimintaa tehdään mm. aktiivisella turvallisuusviestinnällä, -koulutuksilla ja esillä ololla niin erilaisissa tapahtumissa kuin vaikkapa sosiaalisessa mediassa. Kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuutta tuetaan ohjauksen ja neuvonnan keinoin yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa, mutta myös kohdistettujen valvontatoimenpiteiden, kuten määräaikaisten palotarkastusten kautta.

4. Toimintaympäristöstä nousevat tarpeet riskianalyysin näkökulmasta ja niihin kohdistetut toimenpiteet

Seuraavassa taulukossa esitetään onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteitä ja palvelutarpeita HIKLU-yhteisen riskianalyysin pohjalta muodostuneille onnettomuustekijöille.

Onnettomuustekijä	Toimintaympäristön vaikutus	Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteet ja palvelutarpeet
Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat asuinrakennuksissa	Tyypillisimmin syynä ihmisen toiminta. Noin viidennes tapauksista koneen tai laitteen viasta johtuvia. Onnettomuustilastojen perusteella yöaikaan sattuva rakennuspalo on seurauksiltaan vakavampi kuin päiväsaikaan. Rajoittunut toimintakyky ikääntyvillä ja erityisryhmillä voi lisätä syttymän todennäköisyyttä ja seurausten vakavuutta. Vieraskielisen väestön määrä kasvaa ja heidät tavoitetaan muuta väestöä heikommin. Kulttuuriset erot turvallisuusasenteissa ja -osaamisessa. Uudenlainen teknologia kodeissa lisääntyy.	Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi ja valvontakäynnit. Nuohousvikailmoitusten sekä asuntojen riski-ilmoitusten käsittely. Asiakkaiden neuvonta ja päivystävä palotarkastaja. Turvallisuuskoulutus. Turvallisuusviestinnän saavutettavuus ja viestiminen selkokielellä sekä alueen yleisimmillä vierailla kielillä. Teknologian hyödyntäminen turvallisuusviestinnässä. Viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö. Palontutkinnasta saadun tiedon hyödyntäminen.

Muiden rakennusten rakennuspalot ja -vaarat	Tyypillisimmin syynä ihmisen toiminta sekä koneiden ja laitteiden vikatilat. Haastavan kaupunkirakentamisen kohteet yleistyvät. Ekologiset rakennusmateriaalit lisääntyvät. Tiheä kaavoittaminen ja haastava kaupunkirakentaminen voivat lisätä onnettomuuspaikan saavuttamisen haasteellisuutta. Uudet teknologiset innovaatiot lisääntyvät (mm. aurinkopaneelit, sähkökäyttöiset kulkuvälineet)	Valvontatoimenpiteet. Turvallisuuskoulutus. Asiakkaiden neuvonta ja päivystävä palotarkastaja. Turvallisuusviestinnän saavutettavuus ja viestiminen selkokielellä sekä alueen yleisimmillä vierailla kielillä. Teknologian hyödyntäminen turvallisuusviestinnässä. Haastavien kohteiden sekä teknologian ja rakentamisen kehityksen huomioiminen asiantuntijalausuntoja annettaessa uudis- ja korjausrakentamisessa. Pelastustoiminnan edellytysten varmistaminen rakentamisen ja maankäytön suunnittelun ohjauksella. Pelastuslaitoksen ohjeista tiedottaminen ja sisällön kouluttaminen eri sidosryhmille.
Maastopalot	Tyypillisimmin syynä ovat grillaus, tahallaan sytytetty palot, maastoon heitetyt savukkeet ja roskien poltto. Maastopalojen määrä ja vahinkojen laajuus vaihtelee huomattavasti sääolosuhteiden mukaan.	Asiakkaiden neuvonta ja päivystävä palotarkastaja. Yleisötilaisuuksien ja tapahtumien valvonta, kemikaalivalvonta, ilotulitevalvonta. Turvallisuuskoulutus. Turvallisuusviestinnän saavutettavuus ja viestiminen selkokielellä sekä alueen yleisimmillä vierailla kielillä.
Liikenneonnettomuudet	Riskitekijöinä mm. Uudenmaan tiheä maantieverkosto, suuret liikennemäärät, korkea-nopeuksiset väylät, maantietunnelit ja nopeasti muuttuvat talviolosuhteet. Syynä usein liikennevälineen kuljettajan inhimillinen virhe. Liikenneonnettomuuksiin liittyy aina lisäonnettomuuskien riski ja pelastajien kohonnut työturvallisuusriski. Liikenneonnettomuuksiin liittyy olennaisesti myös öljyvahinkojen riski.	Kohdennettu turvallisuusviestintä ja –koulutus toimimisesta onnettomuuspaikalla. Pelastustoiminnan edellytysten varmistaminen. Valvontakäynnit liikenteen ja liikkumisen kannalta merkittäviin kohteisiin. Ohjaus ja neuvonta pelastusviranomaisen toimivallan piirissä olevista asioista. Sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyö.

Vaarallisten aineiden onnettomuudet	Tyypillisimmin vahinko, jonka seurauksena vaarallista ainetta joutuu ilmaan, maaperään, veteen tai rakenteisiin. Tilastollisesti onnettomuuksien määrä suhteessa teolliseen varastointiin ja käsittelyyn on Uudellamaalla verrattain vähäinen. Suurin osa onnettomuuksista tapahtuu yritystoiminnan harjoittamisen yhteydessä. Kuluttajien osuus vaarallisten aineiden onnettomuuksien aiheuttamisessa on hyvin pieni.	Vaarallisten kemikaalien valvonta rakennuksissa ja yleisötapauksissa. Rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta. Työmaavalvontakäynnit. Päivystävä palotarkastaja. Turvallisuusviestintä verkossa, mediassa ja sosiaalisessa mediassa. Sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyö.
--	--	---

5. Palveluiden kuvaus HIKLU-alueella

Luvussa 5 on kuvattu HIKLU-pelastuslaitoksilla toteutettavat onnettomuuksien ehkäisyn palvelut, joilla pyritään saavuttamaan tavoiteltu palvelutaso. Palvelut on jaettu viiteen osa-alueeseen: ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä, palontutkinta, yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä, valvonta sekä muu onnettomuuksien ehkäisy ja ylimääräinen valvonta. Luvussa 4 mainittujen onnettomuustekijöiden lisäksi näillä palveluilla hallitaan ns. pienempien, mutta mahdollisten onnettomuustapahtumien aiheuttamia riskejä.

5.1. Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

5.1.1. Ohjaus ja neuvonta

Turvallisuusneuvonta

Turvallisuusneuvonnalla tarkoitetaan pelastuslaitoksen jokaiseen virkatehtävään kuuluvaa neuvontatyötä, joka yleensä kohdistuu yksittäiseen ihmiseen tai ihmisjoukkoon. Turvallisuusneuvonta on satunnaista, lyhytaikaista ja asiakaslähtöisestä tarpeesta annettavaa neuvontaa. Turvallisuusneuvontaa voidaan antaa esimerkiksi puhelimen ja sähköpostin välityksellä, palotarkastuskäynnin yhteydessä, kohdetutustumisilla, tarkkailtaessa turvallisuusohjeita tai erillisellä neuvontakäynnillä, jota ei katsota tarkastuskäynniksi tai koulutustilaisuudeksi. Pientalojen ja ta-loyhtiöiden paloturvallisuuden itsearviointia tuetaan opasmateriaaleilla ja muulla neuvonnalla.

Helsinki: Määritelmän mukaisesti neuvontaa annetaan kaikkien pelastuslaitoksen palveluiden yhteydessä ja asiakkaiden erikseen pyytäessä. Turvallisuuskouluttajat mm. neuvovat asiakkaita arjen turvallisuudessa, pelastussuunnitelman laatimisessa tai poistumisharjoitusten toteuttamisessa.

Sopimuspalokunnat osallistuvat asuintalojen itsearviointiin tekemällä turvallisuus-kävelyitä ja avustamalla itsearviointilomakkeen täyttämässä.

Asiakkaiden neuvonnan ja opastuksen tueksi tuotetaan ja ylläpidetään erilaisia ohjemateriaaleja, joita jaetaan asiakkaille sekä sähköisessä että fyysisessä muodossa.

Päivystävä palotarkastaja

Pelastuslaitoksen päivystävä palotarkastaja antaa asiakkaille neuvontaa ja ohjausta puhelimitse ja sähköpostilla onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin liittyen. Päivystävä palotarkastaja neuvoo esimerkiksi pelastussuunnitelmien ja ilmoituslomakkeiden laadinnassa ja kodin tai työpaikan turvallisuutta koskevissa kysymyksissä.

Rakentamisen suunnittelun ohjaus ja kaavalausunnot

Pelastuslaitokset tekevät yhteistyötä alueen kuntien rakennusvalvontojen kanssa ja toimivat paloturvallisuusasiantuntijoina rakentamisen suunnittelun ohjauksessa ja neuvonnassa myös rakennushankkeen suunnittelijoiden suuntaan. Uudiskohteiden ja merkittävien saneerauskohteiden osalta annetaan lausunto rakennuksen käyttöönotosta, jos rakennusvalvontaviranomainen on sitä rakennusluvassa edellyttänyt. Lausuntoa varten huomioidaan mahdollisen kohdekäynnin sekä asiakirjojen perusteella palo- ja käyttöturvallisuuteen sekä pelastustoiminnan edellytyksiin liittyvien ratkaisujen toteutus. Kohdekäynti suoritetaan yleensä ennen rakennusvalvonnan suorittamaa varsinaista käyttöönottotarkastusta.

Kuntia ohjataan myös kaavoitusvaiheessa ja pelastuslaitos voi antaa pyydettäessä kaavasta lausunnon.

Rakentamisen suunnittelun ohjauksessa ja kaavoituksessa pelastusviranomainen ottaa kantaa muun muassa:

- kohteen saavutettavuus suhteessa käytössä olevaan kalustoon (pelastusteiden ja varatiejärjestelyiden ohjeistus ja toteutus)
- sammutusreittien järjestelyt sekä pelastustoiminnan työturvallisuus

- sammutusveden saanti, riittävyys sekä hallinta kohteessa ja sen ympäristössä
- pelastustoimen laitteiden sijoittelu ja toteutus esimerkiksi paloilmoittimen toteutuspyytäkirja, sammutuslaitteiston suunnitteluperusteet, savunpoiston järjestelyt, sammutusvesiputkistot, pelastustoimintaan käytettävät hissit ja viranomaisverkon kuuluvuus rakennuksessa.
- tilojen rakenteelliseen paloturvallisuuteen sekä käyttöturvallisuuteen

Pelastustoimen laitteet

Pelastustoimen laitteilla tarkoitetaan yleensä mm. automaattisia paloilmoittimia, sammutuslaitteistoja, savunpoistojärjestelmiä, sammutusvesiputkistoja sekä poistumisvalaistusjärjestelmiä. Näiden laitteiden huolto- ja kunnossapitovastuu on aina kiinteistön omistajalla, haltijalla ja toiminnanharjoittajalla.

Pelastuslaitos valvoo laitteiden kunnossapitoa ja toimintaa pääasiallisesti määräaikaisen valvonnan yhteydessä sekä asiakirjavalvonnalla. Lisäksi valvotaan, että laitteiden käytettävyys on asianmukaisessa kunnossa. Pelastuslaitos myös antaa ohjausta laitteistojen suunnittelussa.

Automaattisten paloilmoittimien erheelliset hälytykset työllistävät pelastuslaitoksia merkittävästi. Erheellisten palohälytysten vähentämiseksi pelastuslaitos lähettää korjauskehotuksen kiinteistöihin, joista on edeltävän 12 kuukauden aikana tullut vähintään kaksi erheellistä paloilmoitusta. Pelastuslaitos myös ohjaa ja neuvoo asiakkaita erheellisten paloilmoitusten vähentämisessä. Kolmannelta ja siitä seuraavista 12 kuukauden aikana tapahtuvista erheellisistä paloilmoituksista pelastuslaitos voi laskuttaa hälytyksistä pelastuslautakunnan vahvistaman laskutustaksan mukaisesti.

Helsinki: Pelastuslaitos antaa ohjausta ja neuvontaa pelastustoimen laitteiden ylläpitoon liittyen sekä valvoo, että laitteet pidetään toimintakunnossa sekä huolletaan ja tarkastetaan asianmukaisesti. Pelastuslaitos ylläpitää hätäkeskukseen liitettyjen automaattisten paloilmoittimien ja sammutuslaitteistojen kohdekortteja ja avainsäilöjä. Lisäksi käsitellään erheellisiä paloilmoituksia sekä tehdään niihin liittyviä korjauskehotus- ja laskutuspäätöksiä.

Pelastuslaitos on tehostanut erheellisiin palohälytyksiin liittyvää viestintää niistä aiheutuvien tehtävien määrän vähentämiseksi. Vuonna 2024 pelastuslaitos otti käyttöönsä mallin, jossa paloilmoitinkohteita kontaktoidaan jo ensimmäisen erheehälytyksen jälkeen. Tätä jatketaan myös vuonna 2025. Lisäksi yhteyttä otetaan erityisesti sellaisiin paloilmoitinkohteisiin, joissa erheellisiä hälytyksiä tapahtuu keskimääräistä enemmän.

5.1.2. Turvallisuusviestintä

Turvallisuusviestinnällä tarkoitetaan toimenpiteitä, jolla pyritään parantamaan ihmisten ja organisaatioiden turvallisuusosaamista, -asenteita ja -käyttäytymistä. Turvallisuusviestintää voidaan tehdä useilla erilaisilla keinoilla, kuten neuvonnalla, koulutuksella tai viestinnällä. Turvallisuusviestintää toteutetaan sekä erillisinä toimenpiteinä että integroituna muuhun pelastuslaitoksen palvelutuotantoon.

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on, että ihmiset ja organisaatiot kykenisivät:

- o tunnistamaan riskejä
- o ehkäisemään onnettomuuksia ennalta
- o varautumaan erilaisiin onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin
- o toimimaan oikealla tavalla onnettomuuden tai häiriötilanteen sattuessa
- o toipumaan tapahtuneista onnettomuuksista tai häiriötilanteista

Turvallisuusviestinnän toteuttaminen perustuu pelastuslain 27 §:ssä pelastuslaitokselle asetettuun tehtävään.

Helsinki: Päätoimisen resurssin lisäksi myös muu pelastuslaitoksen henkilöstö osallistuu turvallisuusviestintään. Lisäksi turvallisuusviestintää toteuttaa 14 helsinkiläistä sopimuspalokuntaa.

Turvallisuuskouluttajatiimissä tapahtui runsaasti henkilövaihdoksia vuoden 2024 aikana, mistä syystä vuonna 2025 uusien tekijöiden perehtymiseen varataan paljon resurssia. Pieni osa resurssista (n. 0,4 htv) varataan reaktiiviseen toimintaan eli vuoden aikana ilmenneisiin tarpeisiin vastaamiseen.

Turvallisuuskasvatus

Turvallisuuskasvatus on opetusta ja ohjausta, jolla pyritään kehittämään lasten ja nuorten turvallisuustietoja, -taitoja ja -asenteita.

Helsinki: Turvallisuuskasvatuksen keskeiset kohderyhmät ovat esikoululaiset, nelosluokkalaiset ja kahdeksaluokkalaiset. Turvallisuuskasvatusta toteutetaan näille ryhmille vakiintuneiden toimintamallien mukaisesti. Määrällisesti pyritään tavoittamaan yhteensä noin 5 500 näihin ikäryhmiin kuuluvaa lasta.

Pelastuskoulun oppilaat osana turvallisuusviestinnän opintojaan samoin kuin sopimuspalokunnat osallistuvat esiopetusikäisten toimintamalliin toteuttamalla päivä- koti- ja leikkipuistovierailuja. Nelosluokkalaisten turvallisuusoppitunteja toteuttavat toimintamalliin perehdytetyt palomiehet. Kahdeksaluokkalaisia opetetaan valtakunnallisen NouHätä!-konseptin mukaisesti.

Lasten ja nuorten luvattomaan tulenkäsittelyyn puututaan moniviranomaisyhteistyönä toteutettavan Tulipysäkki-toimintamallin avulla.

Osana pelastuslaitoksen turvallisuuskasvatusta ja työnantajakuvaan rakentamista tarjotaan TET-harjoittelupaikkoja peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaille.

Muille lapsi- ja nuorisoryhmille toteutetaan turvallisuuskasvatusta erillisen harkinnan perusteella.

Turvallisuuskasvatuksen osalta operatiivisen henkilöstön sekä pelastajaoppilaiden osallistumismahdollisuus vaikuttaa merkittävästi suunnitelman toteutumiseen ja tämän resurssin saatavuuteen liittyä useita epävarmuuksia.

Turvallisuuskoulutus

Pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutus on suunnitelmallista ja kohdennettua opetusta ja ohjausta, jolla pyritään aikuisten turvallisuustietouden ja -osaamisen kehittämiseen.

Helsinki: Turvallisuuskoulutusta toteutetaan kumppanuusperusteisesti sekä reaktiivisesti erityisesti Helsingin kaupungin eri toimialoille sekä hoito-, opetus- ja kasvatustalon toimijoille. Lisäksi on avointa koulutustarjontaa, johon voivat osallistua kaikki halukkaat.

Koulutusta tarjotaan sekä lähi- että etätoteutuksena. Paloturvallisuutta voi opiskella myös verkkokoulutusmateriaalin avulla.

Turvallisuuskoulutuksen keinoin pyritään tavoittamaan noin 10 000 aikuista.

Turvallisuuskoulutuksista kerätään jatkuvasti asiakaspalautetta, jolla pyritään selvittämään asiakkaiden kokemusta koulutusten laadusta ja hyödyllisyydestä sekä palvelun sujuvuudesta.

Sopimuspalokunnat tarjoavat koulutusta taloyhtiöille, asukasyhdistyksille ja muille vastaaville toimijoille erityisesti ilta- ja viikonloppuaikoina.

Yleisötilaisuuksissa toteutettava sekä muu suurelle yleisölle suunnattu turvallisuusviestintä

Yleisötilaisuuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä ennalta suunniteltuja tapahtumia, joissa osallistujien osallistuminen on pääosin vapaaehtoista ja oma-aloitteista. Tavallisesti osallistujia on määrällisesti paljon. Yleisötilaisuuksien turvallisuusviestinnällä pyritään vaikuttamaan mielikuviin ja herättämään turvallisuusajattelua. Yleisötilaisuuksien luonteen perusteella pyritään ja pystytään viestimään suurelle määrälle osallistujia pieni tarkoin valittu aihealue ja välittämään osallistujille turvallisuustietoja, -ohjeita ja -neuvoja.

Mediaviestintä tarkoittaa turvallisuusaiheisten viestien välittämistä erilaisilla media- ja joukkoviestimillä (radio, tv, elokuvat, www-sivut, lehdistö, sosiaalinen media, sähköiset ja paperiset tiedotteet sekä muut vastaavat menetelmät). Lisäksi joukkoviestinnällä tarkoitetaan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa vaikuttamista. Massaviestintä voi olla koko alueen väestöä koskevaa yleistä turvallisuusasioiden informoimista tai se voi kohdistua johonkin rajatumpaan kohderyhmään. Massaviestintää voidaan käyttää myös sellaisten pelastusturvallisuuteen vaikuttavien uusien ilmiöiden ja havaintojen esilletuomisessa ja näiden aiheuttamien negatiivisten vaikutusten ennaltaehkäisemisessä.

Helsinki: Vuonna 2025 osallistutaan pormestarin asukasiltoihin (4 kpl) sekä Helsinki-päivään 12.6. Lisäksi erillisen harkinnan perusteella voidaan osallistua muiden toimijoiden järjestämiin yleisötilaisuuksiin ja tapahtumiin, kun se tapahtuman luonne ja kohderyhmä huomioiden arvioidaan tarkoituksenmukaiseksi.

Palomuseossa järjestettävät vierailut luetaan myös yleisötilaisuuksiksi. Palomuseossa järjestetään museon aukiolokausina kahtena päivänä viikossa ryhmävierailuja pyyntöjen perusteella ja kahtena päivänä viikossa avoimia yleisöpäiviä. Pelastusasemilla ei järjestetä vierailuja tai avoimien ovien tapahtumia vuonna 2025.

Sopimuspalokunnat ovat aktiivisia toimijoita omilla alueillaan ja osallistuvat erilaisiin paikallisiin tapahtumiin esittelemällä toimintaansa ja kalustoaan sekä järjestämällä erilaisia turvallisuusviestinnällisiä toimintoja. Paloturvallisuusviikon avaa Päivä paloasemalla –tapahtuma, jossa palokunnat järjestävät avoimien ovien päivän.

Turvallisuusviestintä julkaisee postauksia @kouluttajat.stadinbrankkari instagram-tilillä sekä ylläpitää pelastuslaitoksen internet- ja intranet-sivustoa riskienhallinnan palveluiden osalta. Muuta mediaviestintää voidaan tehdä erillisen harkinnan perusteella.

5.2. Palontutkinta

Palontutkinta on pelastuslaitoksen lakisääteinen tehtävä ja sen tavoitteena on onnettomuuksien ehkäiseminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan kehittäminen.

Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyy, tapahtumaan vaikuttaneet taustatekijät, tapahtuman laajempi vaikutus, vahinkojen suuruus, merkitys ja vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Palontutkinnan toteutukseen ja laajuuteen vaikuttaa tulipalon seurausten vakavuus. Pelastuslaitosten on myös seurattava onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Onnettomuuskehityksen seurannan ja analysoinnin tulokset velvoittavat pelastuslaitosta ryhtymään tarvittaviin onnettomuuksia ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.

Helsinki: Kaikista tulipaloista suoritetaan palontutkinta pelastuslain mukaisesti. Palontutkintaan osoitettavat resurssit päätetään vuosittain onnettomuuksien ehkäisyn ja palontutkinnan suunnitelmissa. Palontutkinnasta laaditaan vuosittain päivitettävä suunnitelma, jossa määritellään palontutkinnan laadulliset ja määrälliset tavoitteet, tutkinnan painopisteet ja resurssit sekä toiminnan kehittämiskohteet. Palontutkinnasta saatavia tietoja hyödynnetään suunnitelmallisesti ja säännöllisesti onnettomuuksien ehkäisyssä ja palotoiminnan kehittämisessä. (10)

Vuoden 2024 palontutkinnan resurssi poikkesi suunnitellusta erityisen paljon muihin toimintoihin verrattuna. Toiminnosta poistui useita kokeneita osajia ja heidän tilalleen ei pystytty suoraan osoittamaan korvaavia tekijöitä. Vuoden 2025 palontutkinnan resurssi kuluu suurelta osin uusien tekijöiden perehdyttämiseen.

5.3. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueellisen turvallisuussuunnittelu -työhön (Pelastuslaki 41 § 1 mom.)

Edellä mainittuja muita viranomaisia ovat esimerkiksi rakennusvalvontaviranomaiset, kaavoitusviranomaiset, ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, poliisi ja sosiaali- ja terveysturvaviranomaiset. Yhteistyötahona ovat lisäksi nuohoojat ja pelastusliitot. Myös kolmas sektori on tärkeä yhteistyökumppani.

Yhteistyö sisältää myös paikallisen ja alueellisen turvallisuuden kehittämisen yhteistyössä Uudenmaan alueen kuntien kanssa. Alueen kaupunkiympäristön kasvunopeuden ja toimintaympäristön muutosten vuoksi on erityisen tärkeää olla aktiivisesti mukana turvallisuussuunnittelussa mahdollisimman etupainotteisesti. Li-

säksi palvelukohtaisesti tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä esim. kuntien lasten- suojelun, sosiaali- ja kriisipäivystyksen, valvontaeläinlääkärien, ympäristöviran- omaisten ja Puolustusvoimien kanssa.

HIKLU-alueen pelastuslaitokset tekevät aktiivista yhteistyötä onnettomuuksien eh- käisyyn kehittämiseksi. Valvonnalla ja turvallisuusviestinnällä on molemmilla omat HIKLU-työryhmänsä, jotka kokoontuvat kuukausittain.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on merkittävä pelastuslaitosten yhteistyö- verkosto. Onnettomuuksien ehkäisyyn osalta kumppanuusverkosto tekee yhteis- työtä muun muassa valvontatoiminnan, turvallisuusviestinnän, kemikaalivalvonnan sekä yleisötapahtumien valvonnan osalta. Kumppanuusverkostossa pelastuslai- tokset yhdenmukaistavat valvonnan ja viestinnän käytänteitä sekä asiakasohjeita.

Yhteistoiminta- viranomaiset	Yhteistyön rajapinnat											Pelastustoiminnan edellytykset	Ilmoitusvelvollisuudet muille viranomaisille	
	Yhteisvalvontakäynnit	Yleisötapahtumat	Asumisturvallisuus	Palonturkinta	Patoturvallisuus	Paloilmoitinlaitteet	Sammutuslaitteistot	Nuohoojien vikailmoitukset	Kemikaaliturvallisuus	Öljysäiliön turvallisuus	Eläinten hyvinvointi	Sähköturvallisuus		
Ensihoidosta vastaava	x	x	x										x	Kunnalliset
Kaavoittaja			x						x				x	
Kunnan eläinlääkäri	x		x								x		x	
Muut pelastuslaitokset		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	
Rakennusvalvonta	x	x	x	x		x	x		x	x		x	x	
Sosiaaliviranomainen	x		x										x	
Ympäristöterveysvalvonta	x	x	x						x		x		x	
Ympäristönsuojelu	x	x	x						x	x			x	
AVI	x	x							x				x	Valtion
ELY	x				x				x	x			x	
Hätäkeskuslaitos						x	x							
OTKES				x										
Poliisi	x	x	x	x					x				x	
Puolustusvoimat	x												x	
Trafi	x								x				x	
Tukes	x	x				x	x		x			x	x	
Tulli	x													
Nuohoojat	x		x					x						Muut
Tarkastuslaitokset	x					x	x		x	x		x	x	

Taulukko 1: Pelastuslaitosten yhteistyötahot (22)

Helsinki: Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti viranomaisyhteistyöhön sekä alueel- liseen ja paikalliseen turvallisuussuunnittelutyöhön. Säännöllistä yhteistyötä ja tie- donvaihtoa ylläpidetään muun muassa Helsingin kaupungin kaupunkiympäristötoi- mialan ja poliisin kanssa. Yhdenmukaisia toimintatapoja viranomaisyhteistyön ja muiden pelastuslaitosten kanssa edistetään yhteistyön keinoin. Pelastuslain mu-

kaisia tarkastuksia rakennushankkeen aikana toteutetaan yhteistyössä rakennusvalvonnan kanssa. Kaikki saapuvat paloriski-ilmoitukset käsitellään kahden viikon kuluessa ilmoituksen saapumisesta ja valvontaa toteutetaan kaikkiin riskiarvion perusteella sitä vaativiin kohteisiin. Kaikki nuohoojilta tulleet vikailmoitukset käsitellään ja tarjotaan kuntalaisille riskinarvion perusteella neuvontaa tai suoritetaan palotarkastus. (10)

5.4. Onnettomuuskehityksen seuranta

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Helsinki: Onnettomuusseurantaa tehdään osana pelastustoimen riskianalyysi-, tutkimus- ja asiantuntijatyötä. Onnettomuuskehityksen seurannan painopisteitä ovat päivittäisten onnettomuuksien määrän, onnettomuusvahinkojen ja onnettomuuksien syiden seuraaminen sekä uudenlaisia onnettomuusuhkia tai suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien toimintaympäristön muutosten ja ilmiöiden tunnistaminen. Erityisenä painopisteenä onnettomuuskehityksen seurannassa hyödynnetään tehtyjä havaintoja ja johtopäätöksiä pelastuslaitoksen toiminnan suunnittelussa ja henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Etenkin turvallisuusviestinnässä seurataan aktiivisesti muuttuvia trendejä ja ilmiöitä, jotta niihin voidaan tarvittaessa vastata kohdennetulla kampanjanomaisella viestinnällä, sekä koulutusmateriaalin kehittämisellä. Viime vuosina esimerkiksi akkupalojen lisääntymiseen on reagoitu kehittämällä uutta viestintämateriaalia ja uudistamalla turvallisuuskoulutusten sisältöä. Sekä valvonnan, että TUVI:n osalta henkilöstön osaamista pyritään kehittämään ja osaamista kasvattamaan onnettomuuskehityksen seurannasta nousevien tarpeiden pohjalta.

5.5 Valvonta

Valvontatoiminnan tavoitteena on edistää hyvää turvallisuuskulttuuria alueella ja vähentää onnettomuuksista aiheutuvia omaisuus- ja henkilövahinkoja. Tavoitteena on valvoa, että rakennusten omistajat ja haltijat sekä toiminnanharjoittajat noudattavat pelastuslaissa määritettyjä velvollisuuksia. Valvontatoiminnalla pyritään myös varmistamaan pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytykset onnettomuustilanteessa. Valvontatoiminta sisältää pelastuslain mukaiset valvontatehtävät, kuten palotarkastukset ja asiakirjavalvonnan.

Valvonnan maksullisuus

Pelastuslaitokset perivät maksun palveluistaan kulloinkin voimassa olevan taksaluettelon mukaisesti. Palvelukohtainen taksaluettelo löytyy tämän suunnitelman liitteestä C. Liitteessä on lueteltuna kaikki aluepelastuslaitoksen maksulliset palvelut.

5.5.1 Määräaikainen valvonta

Määräaikaisessa valvonnassa valvotaan pelastuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyjen yleisten ja rakennuksen omistajaa ja haltijaa sekä toiminnanharjoittajaa koskevien velvoitteiden noudattamista. Pelastusviranomaisen valvoo myös kemikaaliturvallisuuslain mukaista kemikaalien vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin sekä kemikaalien säilytykseen liittyviä velvoitteita.

Vastuu kohteen turvallisuudesta on aina kohteen omistajalla ja haltijalla sekä toiminnanharjoittajalla. Valvonnan tavoitteena on myös tukea neuvonnan ja ohjauksen keinoin toimijan omatoimista varautumista ja turvallisuuskulttuuria sekä korostaa kohteen omatoimisen varautumisen merkitystä turvallisuuden parantamisessa.

Määräaikainen valvonta suoritetaan tyypillisesti pistokoeluontoisella tarkastuskierroksella, asiakirjavalvonnalla sekä asiakkaan kanssa turvallisuusasioista keskustelemalla. Valvontaa voidaan perustellusta syystä toteuttaa myös pelkkien asiakirjojen perusteella suoritettavana asiakirjavalvontana.

Valvontaa suoritetaan riskiperusteisesti. Riskitason määrittämisen yhtenä määrittävänä tekijänä on kohdeluokittelu. Valvottavat kohteet on jaettu kohdeluokkiin niiden pääasiallisen käyttötavan ja toiminnan mukaan. Luokituksessa on hyödynnetty tietoa myös erityyppisten kohteiden omaisuus- ja henkilövahinkoriskeistä.

Määräaikaisen valvonnan perusteella laaditaan pöytäkirja. Kohteiden määräaikaisvalvonnan yhteydessä havaittuja puutteita valvotaan joko asiakirjavalvontana tai jälkivalvontakäynnillä kohteessa.

Helsinki: Määräaikaista valvontaa tehdään valvottaviin kohdeluokkiin (ks. liite 1) määräaikaisina palotarkastuksina.

Määräaikaisten palotarkastusten piirissä olevia kohteita valvotaan noin 850 vuoden 2025 aikana. Määräaikaisen valvonnan toteuttamiseen käytetään resurssia noin 8,5 henkilötyövuotta. Huolimatta määräaikaiseen valvontaan alustavasti varatuista resursseista palvelutuotannon todellinen suorituskyky tulee olemaan rajoittunut johtuen mm. häiriö ja kriisitilanteiden valmiuden kehittämisestä sekä tietojärjestelmä uudistuksista (ks. luku 6).

Määräaikaista valvontaa tehdään riskiperusteisesti kohdentamalla intensiivisempää valvontaa korkeamman riskin kohteisiin. Riskiperusteisuutta toteutetaan siten, että valvottavat kohteet on jaettu kohdeluokkiin niiden pääasiallisen käyttötavan tai muun valvonnan suunnittelun kriteerinä olevan ominaisuuden perusteella (kts. liite 1). Mikäli kohde täyttää useamman kohdeluokan kuvauksen, valitaan sille korkeimpaan kriittisyysluokkaan määritely kohdeluokka. Kohteen tarkastusväli riippuu kohdeluokalle määritellystä kriittisyysluokasta (1-5) sekä kohdekohtaisesta riskiluvusta, joka määritellään palotarkastuksen yhteydessä omatoimisen varautumisen auditointimallia käyttäen. Tarkastusten määräväli vaihtelee yhdestä seitsemään vuoteen. Kohdeluokitus sekä eri kohdeluokkien kriittisyysluokat on esitetty liitteessä A ja kriittisyysluokkien kuvaukset sekä riskiluvun vaikutus tarkastusväliin liitteessä B.

Omatoimisen varautumisen auditointimallin manuaali on saatavilla pelastuslaitoksen Internet-sivuilla. Manuaali pitää sisällään tarkemman kuvauksen itse arviointimenetelmästä sekä arvioinnin kohteena olevista kriteereistä ja riskiluvun määrittymisestä. Organisaatioiden on mahdollista suorittaa myös itsearviointia auditointimallia käyttäen.

Asuinrakennusten valvonta

Pelastuslain 2 ja 3 luvun velvoitteet koskevat myös asuinrakennusten omistajia, haltijoita ja toiminnanharjoittajia. Valvontaa suoritetaan tarvittaessa asiakirjavalvontana asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointilomakkeen perusteella tai valvontakäynnin. Asukkaille kohdennetaan myös turvallisuusviestintää, jonka avulla pyritään korostamaan asukkaiden omaa vastuuta turvallisuudestaan ja tarjoamaan keinoja sen edistämiseksi.

Helsinki: Pelastuslaitos kohdentaa turvallisuusviestintää ja valvontaa asuintaloihin. Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointeja kohdennetaan pelastussuunnitelmavelvollisiin kerros- ja rivitaloyhtiöihin, minkä lisäksi vuoden aikana tehdään itsearviointin piirissä oleviin taloyhtiöihin sekä määräaikaista että epäsäännöllisiä tarveperustaisia palotarkastuksia. Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointin tavoitteena on kattaa koko kaupungin pelastussuunnitelmavelvolliset asuintalot kerran kymmenen vuoden syklin aikana. Vuonna 2025 päästään hyödyntämään vuoden 2024 aikana kasvatettua asuintalojen valvontaan kohdistettua resurssia. Tätä pyritään käyttämään erityisesti pientalojen valvonnassa.

Asuintalojen valvontamalli pitää Helsingissä sisällään asuintalon tekemän itsearviointin. Tämän perusteella pelastuslaitos harkitsee, kohdennetaanko kyseiseen taloon turvallisuusviestinnällisiä tai valvonnallisia toimenpiteitä. Jälkivalvonnalla varmistetaan, että annettuja korjausmääräyksiä on noudatettu. Asuintaloihin, jotka ei-

vät palauta itsearviointia, kohdennetaan erillisiä toimenpiteitä kohteiden turvallisuuden kehittämiseksi sekä tarvittaessa tehdään palotarkastus, josta veloitetaan pelastuslaitoksen taksaluettelon mukainen maksu. Lisäksi tehdään pistokoeluontoista valvontaa vastausten oikeellisuuden varmistamiseksi ja prosessin kehittämiseksi.

Valvottaville asuinalueille tarjotaan neuvontaa ja turvallisuusviestintää. Asukkaille ja asuintaloille suunnattavaa turvallisuusviestintämateriaalia kehitetään entisestään vuoden 2024 aikana. Koulutetut sopimuspälokunnat tarjoavat asuintaloille tukea itsearvioinnin tekemiseen ja korjausmääräysten noudattamiseen sekä muuta neuvontaa ja koulutusta pelastuslaitoksen tarpeiden mukaisesti.

Vuoden 2024 asuintalojen itsearviointikierron epäonnistui lomakkeiden postituksesta vastaavan yhteistyökumppanin virheen takia. Virheen seurauksena lokakuun 2024 lopulla yksikään itsearviointikirje ei ollut vielä lähtenyt yhteistyökumppanilta taloyhtiöille, vaikka pelastuslaitos oli ne asianmukaisesti valmistellut. Vuoden 2024 itsearviointilomakkeet lähetetään osana vuoden 2025 arviointikierrosta.

Poistumisturvallisuusselvitysten käsittely

Pelastuslain 18 §:n mukaan toiminnanharjoittajalla hoitolaitoksissa, palvelu- ja tukiasumisessa ja muissa näihin verrattavissa kohteissa on velvollisuus huolehtia asukkaiden ja hoidettavien mahdollisuudesta poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa.

Pelastuslaitos valvoo edellä mainittujen kohteiden poistumisturvallisuuden tasoa valvontakäynneillä sekä arvioimalla toiminnanharjoittajan laatimaa poistumisturvallisuusselvitystä. Toiminnanharjoittaja voidaan myös velvoittaa toteuttamaan poistumiskoe poistumisjärjestelyjen toimivuuden ja poistumiseen kuluvan ajan todentamiseksi.

Poistumisturvallisuusselvitys tulee laatia ennen toiminnan aloittamista ja päivittää vähintään kolmen vuoden välein, tai kun toiminnassa tai tiloissa tapahtuu poistumisturvallisuuteen vaikuttavia muutoksia. Uudisrakentamisen yhteydessä rakentamismääräysten mukainen turvallisuusselvitys lähtökohtaisesti korvaa poistumisturvallisuusselvityksen.

Mikäli selvityksen perusteella arvioidaan, ettei kohteen poistumisturvallisuus täytä pelastuslain 18 §:n vaatimusta, toiminnanharjoittaja voidaan velvoittaa laatimaan poistumisturvallisuuden parantamisen toteuttamissuunnitelma. Suunnitelmassa määritellään toimenpiteet ja aikataulu, joilla toiminnanharjoittaja kehittää kohteen

poistumisturvallisuutta. Tarvittaessa pelastusviranomainen voi antaa toiminnanharjoittajalle myös korjausmääräyksen esimerkiksi paloteknisen suojaustason parantamisesta poistumisturvallisuuden takaamiseksi.

Helsinki: Pelastuslaitos valvoo hoitolaitosten sekä palvelu- ja tukiasumisen kohteiden poistumisturvallisuutta. Poistumisturvallisuusselvityskohteita ovat muun muassa sairaalat, vanhainkodit, laitoshuollon kohteet, suljetut rangaistulaitokset sekä palvelu- ja tukiasumisen kohteet, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi. Pelastuslaitokselle toimitetut poistumisturvallisuusselvitykset sekä niiden toteuttamissuunnitelmat ja päivitykset arvioidaan. Lisäksi valvotaan, että poistumisturvallisuuden parantamiseksi annettuja määräyksiä noudatetaan annetussa määräajassa. Toiminnanharjoittajille tarjotaan poistumisturvallisuuteen liittyvää ohjausta ja neuvontaa sekä tukea poistumisturvallisuusharjoitusten järjestämisessä. (10)

5.5.2 Muu/ylimääräinen valvonta

Pelastusviranomainen voi harkintansa perusteella tehdä valvontaa kohteisiin esimerkiksi riski-ilmoitusten perusteella. Riski-ilmoitukset voivat tulla esimerkiksi alueen asukailta, toiminnanharjoittajilta tai muilta viranomaisilta. Pelastusviranomainen voi kohdentaa valvontaa myös muiden ilmoitusten, omien havaintojensa tai pelastuslaitoksessa valittujen teemojen mukaisesti.

Ilmoitus ilmeisestä palonvaarasta tai onnettomuusriskistä

Pelastuslain 42 §:n 2 momentin mukaisesti viranomaisten havaitessa virkatoimiensa yhteydessä tai muutoin saadessa tietää asunnossa tai rakennuksessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, tulee heidän ilmoittaa asiasta pelastuslaitokselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Valvonnan suorittamiseksi valitaan tarkoituksenmukainen valvontakeino, yleensä paikan päällä tehtävä palotarkastus. Ilmoituksesta riippuen asia voidaan joissakin tapauksissa käsitellä myös asiakirjojen perusteella tai neuvonnan ja ohjauksen keinoin. Korjaustoimenpiteiden suorittamista valvotaan tavanomaisin jälkivalvontamenettelyin.

Helsinki: Helsingin kaupungin pelastuslaitos tekee valvontaa vastaanotettujen ilmoitusten perusteella. Osana palvelutuotantoa käsitellään kaikki pelastusviran-

omaisen tietoon tulevat ilmoitukset. Muun muassa muiden viranomaisten lisääntynyt tietoisuus ja kyky tunnistaa ilmeinen palovaara, sekä pelastusviranomaisen suorittaman valvonnan tunnettavuuden kasvu ovat vaikuttaneet siihen, että palvelutarve on ollut tasaisessa kasvussa viime vuosien ajan. Palovaroittimia koskevan lakiuudistuksen odotetaan kasvattavan ilmoitusmäärää entisestään.

Yleisötapauhtumat

Pelastusviranomainen valvoo yleisötapauhtumien palo- ja henkilöturvallisuutta sekä tapauhtumanjärjestäjän omatoimista varautumista ja pelastussuunnitelman laadintaa. Pelastussuunnitelmavelvoitteisten tapauhtumien pelastussuunnitelmat arvioidaan. Lisäksi pelastussuunnitelman laadintaan ja tapauhtuman turvallisuusjärjestelyihin liittyen annetaan neuvontaa ja ohjausta. Tapauhtumaan suoritetaan tarvittaessa valvontakäynti.

Tapauhtuman ollessa erityisen suuri tai muuten järjestelyiltään poikkeava, pelastusviranomainen pyrkii neuvomaan ja ohjaamaan tapauhtumajärjestäjää jo suunnitteluvaiheessa, jotta pelastustoiminnan edellytysten ja omatoimisen varautumisen asianmukaisesta toteutumisesta voidaan varmistua.

Yleisötapauhtumiin suoritetaan valvontakäyntejä riskiperusteisesti. Pelastusyksikkö ja ensihoito osallistuvat tarvittaessa valvontakäynnille. Lisäksi suurissa ja poikkeavissa tapauhtumissa tehdään tarvittaessa tapauhtuma-aikaista valvontaa.

Tilapäismajoitus

Tilapäismajoitusten osalta valvotaan toiminnan palo- ja henkilöturvallisuutta sekä rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan omatoimista varautumista ja pelastussuunnitelman laadintaa.

Kohteisiin, joissa järjestetään tilapäismajoitusta, suoritetaan ilmoituksen perusteella asiakirjavalvontaa, ja tarvittaessa kohteeseen suoritetaan palotarkastus turvallisen majoittumisen edellytysten tarkastamiseksi. Valvontakäynnin tarpeellisuus perustuu riskinarviointiin.

Helsinki: Pelastuslaitos antaa yleisötapauhtumien ja tilapäismajoitusten turvallisuuden suunnitteluun ja järjestämiseen liittyen ohjausta ja neuvontaa. Lakisäätelyiset yleisötapauhtumien ja tilapäismajoituskohteiden pelastussuunnitelmat arvioidaan, niihin liittyvät ilmoitukset käsitellään sekä tehdään tarvittavat päätökset ja lausunnot. Pelastussuunnitelmavelvollisiin yleisötapauhtuma- ja tilapäismajoituskohteisiin tehdään palotarkastuksia riskiperusteisesti. Kemikaalilainsäädännön

mukaisesti pelastuslaitos valvoo yleisötapauksissa räjähteiden ja vaarallisten kemikaalien käyttöä erikoistehosteena sekä tilapäistä vähäistä vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia.

Pelastuslaitos osallistuu kaupunkiorganisaatiossa aktiivisesti kaupungin eri toiminnoista ja viranomaisista koostuvan tapahtumien kenttäryhmän toimintaan. Pelastuslaitos osallistuu myös aktiivisesti valtakunnallisen tapahtumaturvallisuuden asiantuntijaverkoston työhön ja viranomaisten sekä tapahtuman järjestäjien välisten yhteistyöryhmien työhön. (10)

5.5.3 Kemikaalivalvonta

Kemikaalilainsäädännön valvonta

Pelastusviranomainen valvoo vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005, *kemikaaliturvallisuuslaki*) 115 §:n perusteella vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä kemikaalien säilytystä. Kemikaaliturvallisuuslain 24 §:n mukaan vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ilmoituksen pelastusviranomaiselle.

Lisäksi kemikaaliturvallisuuslain 115 §:n perusteella pelastusviranomainen valvoo yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen iletulitteiden ja vähäistä vaaraa aiheuttavien pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä ja luovutusta yksityiseen kulutukseen sekä räjähteiden ja vaarallisten kemikaalien käyttöä erikoistehosteina yleisötilaisuuksissa tai yleisissä kokouksissa.

Kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä säilytystä harjoittaviin kohteisiin kohdistuu osaltaan myös pelastuslain mukaista määräaikaista valvontaa.

Ilmoitusvelvollisten kemikaalikohteiden valvonta

Pelastusviranomaisen tulee kemikaaliturvallisuuslain 25 §:n mukaisesti tehdä vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista päätös, sillä kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ilmoituksen. Päätös tehdään toiminnanharjoittajan toimittaessa kemikaaliturvallisuuslain 24 §:n mukaisen ilmoituksen. Päätöksessä voidaan asettaa ehtoja liittyen kemikaaliturvallisuuslain 2 luvun turvallisuusvaatimuksiin.

Kemikaaliturvallisuuslain 27a §:n perusteella pelastusviranomaisen on tarkastettava vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittava tuotantolaitos ennen sen käyttöönottoa. Tarkastuksella valvotaan tuotantolaitoksen toimintatavat ja teknisen toteutuksen vaatimuksenmukaisuus sekä se, että tuotantolaitos on säännösten sekä asiasta tehdyn päätöksen mukaisessa kunnossa. Pelastusviranomainen toimii ilmoitusta käsitellessään tarvittaessa yhteistyössä muiden viranomaisten, kuten TUKES:n kanssa, ja suorittaa laitoksiin tarvittaessa ennakkokatselmuksia.

Vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen tai muun kohteen määräaikaissa valvonnassa kiinnitetään huomiota tuotantolaitoksen turvalliseen käyttöön, laitoksen rakenteiden, laitteistojen ja varusteiden huoltoon ja kunnossapitoon, henkilöstön koulutukseen ja opastukseen sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja pelastustoiminnan organisointiin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien kohteiden valvonta

Kemikaaliturvallisuuslain 23 §:n mukaista laajamittaista kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien laitosten valvontaa suoritetaan yhteistyössä TUKES:in kanssa. Valvonnassa saatuja tietoja hyödynnetään suuronnettomuusvaarallisten tuotantolaitosten ulkoisen pelastussuunnitelman laadinnassa. Valvonnan yhteydessä pyritään varmistamaan, että kohteen turvallisuusselvityksessä ja sisäisessä pelastussuunnitelmassa on riittävät tiedot pelastuslaitoksen ulkoista pelastussuunnittelua varten.

Öljyntorjuntavalmiuden valvonta

Pelastuslain 22 a-c §:n mukaisesti pelastuslaitoksen on valvottava alueellaan öljytuotteita sekä muita kemikaaleja varastoivien tai käsittelevien laitosten öljyntorjuntavalmiutta. Öljyntorjuntavalmiuden vaatimustaso määräytyy kohteessa varastoitavien tai käsiteltävien öljytuotteiden määrien perusteella. Ainemäärät ja niihin perustuvat velvollisuudet on määritelty pelastuslaissa.

Öljyntorjunnan osalta pelastuslaitokset tekevät tiivistä yhteistyötä toiminnanharjoittajien ja muiden viranomaisten kanssa. Pelastuslaitos antaa myös ohjausta ja neuvontaa öljyntorjuntaan liittyvissä kysymyksissä.

Pyroteknisten tuotteiden valvonta

Ilotulitteiden käyttöä, pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä sekä räjähteiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käyttöä erikoistehosteina valvotaan siten, kuin niistä kemikaaliturvallisuuslaissa säädetään.

Pyroteknisten tuotteiden kaupan varastoihin toimitetaan valvontakäynti vuosittain ajoittuen ilotulitteiden kaupan myyntisesonkeihin. Valvontakäynnillä varmistetaan, että varastointi- ja myyntipaikat ovat säännösten ja annetun päätöksen mukaiset.

Öljylämmityslaitteistot

Sumutuspolttimella varustettujen öljylämmityslaitteistojen turvallisuutta valvotaan suorittamalla öljylämmityslaitteistoon kohdennettu valvontakäynti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun laitteiston omistaja on saattanut käyttöön otettavan öljylämmityslaitteiston pelastuslaitoksen tietoon.

Maanalaisille öljysäiliöille tulee suorittaa määräaikaistarkastukset 2, 5 tai 10 vuoden välein riippuen öljysäiliön kuntoluokasta, sijainnista ja kunnan ympäristömerkityksestä. Tarkastuksen suorittaa TUKES:n hyväksymä tarkastusliike.

Helsinki: Pelastuslaitos vastaa osaltaan vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuussäätelystä ja luvista kemikaalilainsäädännön mukaisesti. Tämä koskee sekä fysikaalista vaaraa aiheuttavia eli palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja että terveydelle ja ympäristölle vaarallisia kemikaaleja.

Kemikaalien vähäistä varastointia ja säilytystä valvotaan osana määräaikaista valvontaprosessia. Lisäksi kemikaalivalvontaan kuuluvat tilapäistä vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien kohteiden kemikaalipäästösten tekeminen ja niihin liittyvät tarkastukset, maanalaisten polttoainesäiliöiden tarkastusten käsittelyt, öljylämmityslaitteistojen käyttöönottotarkastukset sekä ilotulitteiden varastoinnin ja myyntipisteiden lupakäsittely ja valvonta. Kaikki kemikaalivalvonnan tehtäväksi tulevat toimenpiteet käsitellään ja osallistutaan aktiivisesti viranomais- ja sidosryhmien väliseen yhteistyöhön.

6. Muusta HIKLU-alueesta poikkeava toiminta: Helsinki

Resursointi

Onnettomuuksien ehkäisytyöhön käytetään vuonna 2025 päätoimisesti yhteensä noin 47,6 henkilötyövuotta. Onnettomuuksien ehkäisyn yksikön resurssia suunnitelman toteuttamiseen käytetään noin 35,1 henkilötyövuotta. Kokonaisuudesta noin 8,6 henkilötyövuotta kohdentuu valvonnan eri toiminnoille alla olevan taulukon mukaisesti. Lisäksi noin 19 henkilötyövuotta kohdentuu valvonnan muihin toimenpiteisiin, esihenkilötyöhön, työtä tukevaan toimintaan, kehitystyöhön sekä valvonnan asiantuntijapalveluihin. Turvallisuusviestintään kohdentuu kokonaisuudessaan resurssia noin 8,5 henkilötyövuoden verran.

Alla olevassa taulukossa on tarkemmin esitetty onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman toteuttamiseen vaadittavat resurssit. Resurssit on taulukossa ilmoitettu tehokkaissa henkilötyövuosissa.

Valvonta	Henkilötyövuodet 2025
Palontutkinta	0,7
Määräaikaiset palotarkastukset	8,5
Asuintalojen ja nuohouksen valvonta	1,2
Kemikaalivalvonta	1,3
Poistumisturvallisuus selvitykset	0,7
Tapahtumien ja tilapäismajoitusten valvonta	2,1
Paloriskiasunnot	1,7
Pelastustoimen laitteet	0,9
Suunnittelijoiden neuvonta	4,3
Muut työtehtävät	19,0
Yhteensä	40,4

Turvallisuusviestintä	Henkilötyövuodet 2025
Turvallisuuskasvatus, -koulutus ja -viestintä	3,8
Muut työtehtävät	4,3
Reaktiivinen toiminta	0,4
Yhteensä	8,5

Mittaaminen ja seuranta

Helsingin pelastuslaitos seuraa kuukausittain palvelutavoitteiden toteutumista. Tavoitteisiin liittyviä suoritekertymiä käsitellään useilla organisaatiotasolla laitoksen korkeinta johtoa myöten. Tulosten kertymistä mittaavaa tietoa, sekä tilannetiedon suhdetta tehtyyn vuosisuunnitelmaan hyödynnetään jatkuvasti osana päivittäisen työn ohjaamista. Työpanos pyritään onnettomuuksien ehkäisyn työssä hyödyntämään siten, että suunnitellut tavoitteet täyttyvät.

Keskeisimpiä suoriutumisen mittareita Helsingin pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytoiminnassa ovat määräaikaisten palotarkastusten määrät, sekä turvallisuuspisteet. Yksi turvallisuuspiste muodostuu kohteen turvallisuustason parantamiseksi tehdystä toimenpiteestä, johon kohdistuu neljän tunnin työpanos.

Osana turvallisuuspisteiden muodostamista Helsingin pelastuslaitos seuraa onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstön työajan jakautumista lakisääteistä tarkemmalla tasolla. Seuranta mahdollistaa tarvittaessa työajan jakautumisen vertailun, sekä suhteellisen tarkan tilannekuvan muodostamisen esimerkiksi eri toimintoihin kuluvista työaikamääristä.

Turvallisuusviestinnän tavoitteisiin kuuluu turvallisuuspisteiden kerryttämisen lisäksi valittujen ikä- ja ihmisryhmien tavoittaminen. Keskeisimpiä saavutettavia kohderyhmiä ovat esikoululaiset, neljäsluokkalaiset, kahdeksaluokkalaiset, sekä SOTE-henkilöstö.

Vuonna 2025 turvallisuuspisteiden laskennan piiriin tullaan ottamaan myös aikaisemmista vuosista lisääntyneet VSS-koulutukset, sekä Helsingin pelastuskoulun suurelle yleisölle suunnatut turvallisuusviestinnälliset tapahtumat.

Sekä valvonnan palveluiden, että turvallisuuskoulutusten laatua seurataan asiakaskyselyn avulla. Valvontatoimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan lisäksi valvontakohteiden riskilukujen kehityksellä. Riskiluvut määritellään määräaikaisen valvonnan yhteydessä.

Seuraavaan taulukkoon on kirjattu valvonnan ja turvallisuusviestinnän määrälliset tavoitteet vuodelle 2025

2025	Tavoite	Toteuma
Onnettomuuksien ehkäisyn turvallisuuspisteet	10000	
Määräaikaisten palotarkastusten määrä	850	
Tavoitetut esikoululaiset	1000	
Tavoitetut nelosluokkalaisten	1500	
Tavoitetut kahdeksaluokkalaisten	3000	
Tavoitettu Sote-henkilöstö	3000	

Seuraavaan taulukkoon on kirjattu valvonnan ja turvallisuusviestinnän määrälliset tavoitteet vuodelta 2024. Luvuissa tulee huomioida, että ne on otettu neljännen kvartaalin alkupuolella, jolloin osa vuoden suoritteista on vielä kirjaamatta

2024	Tavoite	Toteuma Lokakuu.2024
Onnettomuuksien ehkäisyn turvallisuuspisteet	11300	7633
Määräaikaisten palotarkastusten määrä	1000	611
Tavoitetut alle kouluikäiset	1 750	1 954
Tavoitetut alakouluikäiset	1 750	1 433
Tavoitetut yläkouluikäiset	3 000	1 379

Tavoitettu SOTE-henkilöstö	3 500	2 418
----------------------------	-------	-------

Etenkin valvonnan tavoitteiden saavuttamista on merkittävästi vaikeuttanut mm. resurssipula. Uuden henkilöstön rekrytoimista jarruttaa Helsingin kaupungin linjaus, jonka seurauksena pelastuslaitoksen sisäiset HR- ja muut tukipalvelut on ajettu minimiin. Tukipalveluiden puuttuessa rekrytointi sitoo merkittävän määrän resursseja johtamisen eri tasoilta ja näin ollen esimerkiksi jatkuva rekrytointi ei ole mahdollista. Nykyisessä turvallisuustilanteessa Helsingin pelastuslaitos ei voi myöskään rekrytoida sellaista henkilöstöä, jota ei ole etukäteen turvallisuusselvitetty. Suunnitelman laadintahetkellä jono suojelupoliisin turvallisuusselvityksiin on useita kuukausia. Muista viranomaisista johtuvat viivytykset heijastuvat täten myös pelastuslaitoksen toimintaan.

TUVI:n osalta osa palvelutuotannon tavoitteista perustuu operatiivisen resurssin saatavuuteen. Suunnitelman laadintavaiheessa operatiivisen henkilöstön panos turvallisuusviestintään vuonna 2025 on vielä toistaiseksi varmistamatta. Tiedossa on, että esimerkiksi esikoululaisten kohtaamiseen käytettyjä leikkipuistovierailuja ei pystytä järjestämään aikaisempien vuosien laajuudessa. Samaten AVI:n kiristyneet työaikamääräykset vaikeuttavat pelastajien hyödyntämistä esimerkiksi nelosluokkalaisten kouluvierailujen yhteydessä.

Kehitystyö

Kehitystyötä tehdään toimintamallien, työvälineiden ja materiaalien kehittämiseksi. Alueellisen että valtakunnallisen yhdenmukaisuuden parantamiseksi kehitystyössä tehdään tiivistä yhteistyötä sekä Uudenmaan pelastuslaitosten että pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kanssa. Kehitystyön osuus resursoinnista on noin 10 henkilötyövuotta ja se on huomioitu eri valvonnan sekä turvallisuusviestinnän ja –koulutusten toimintojen sekä muun työn resursseissa. Osa onnettomuuksien ehkäisyn suunnittelu- ja kehitystyöstä tehdään pelastuslaitoksen omassa onnettomuuksien ehkäisyn johtamisen tiimissä, joka on huomioitu resursseissa muun työn alla. Tarvittavan kehitystyön määrän arviointia vuodelle 2025 vaikeuttaa mm. tulevat tietojärjestelmä uudistukset.

Tietojärjestelmä uudistukset

Osana valtakunnallista kehitystyötä vuoden 2025 aikana tullaan toteuttamaan useita eri tietojärjestelmä uudistuksia. Siirtyminen TUVE-verkkoon ja OEJ-järjestel-

män käytön pilotointi tulevat viemään merkittävän määrän palvelutuotannon resurssia. Kuluva resurssia on etukäteen täysin mahdotonta arvioida. Ilmoitetut resurssimäärät ja palvelutavoitteet on pyritty suhteuttamaan tämän hetken arvioon tulevasta.

Kriisi- ja poikkeusolojen valmius

Helsingin pelastuslaitoksen tavoitteena on suunnitella, kouluttaa ja harjoitella kaikki kriisi- ja poikkeusolojen valmiuteen liittyvät toimintamallit vuoden 2025 aikana. Harjoitteluun ja kehittämiseen tullaan ohjaamaan tarvittava määrä henkilöstöresurssia mikä tulee näkymään mm. palvelutuotannon määrissä.

Lähteet

- (1) Uudenmaan liitto (2024). Uudenmaan väestönkasvu oli ennätysellisen nopeaa vuonna 2023. Verkkosivu: < [Uudenmaan väestönkasvu oli ennätysellisen nopeaa vuonna 2023 \(uudenmaanliitto.fi\)](#)>. Sivulla käyty: 17.09.2024.
- (2) Uudenmaan liitto (2022). Uusimaa-kaava 2050 - Uudenmaan rakennesuunnitelma. Verkkosivu: <[Uudenmaan rakennesuunnitelma \(uudenmaanliitto.fi\)](#)>. Sivulla käyty: 17.09.2024.
- (3) Helsingin kaupunki (2018). Sään ja ilmastomuutoksen aiheuttamat riskit Helsingissä. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:6. Verkkosivu: <<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-06-18.pdf>>. Sivulla käyty: 17.09.2024.
- (4) Tilastokeskus (2023). Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne 31.12.2022. Verkkosivu: <[Tunnuslukuja väestöstä muuttujina Alue, Tiedot ja Vuosi. PxWeb \(stat.fi\)](#)>. Sivulla käyty: 21.11.2023.
- (5) Uudenmaan pelastuslaitokset (2023). Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysi.
- (6) STM (2020). Turvallisesti kaiken ikää - Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelma 2021–2030 sekä selvitys kustannuksista. Sosiaali- ja terveystieteiden julkaisuja 2020:33. Verkkosivu: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162537/STM_2020_33_j.pdf?sequence=4&isAllowed=y>. Sivulla käyty: 17.09.2024.
- (7) SM (2020). Pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysi. Sisäinen turvallisuus - Sisäministeriön julkaisuja 2020:18. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162561/SM_2020_18.pdf>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (8) Tukes (2021). Litiumioniakkujen elinkaari hankinnasta hävittämiseen. Verkkosivu: <<https://tukes.fi/litiumioniakkujen-turvallinen-kayttaminen>>. Sivulla käyty: 17.09.2024.
- (9) Tilastokeskus (2024). Moottoriajoneuvokanta - Liikennekäytössä olevat henkilöautot käyttövoiman mukaan 1990-2023. Verkkosivu: < [Moottoriajoneuvokanta - Tilastokeskus \(stat.fi\)](#)> Sivulla käyty 18.09.2024.
- (10) Helsingin kaupungin pelastuslaitos (2024). Helsingin alueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2026. Tiivistelmä (julkinen). Verkkosivu: <[PTP tiivistelmä.pdf \(pelastustoimi.fi\)](#)> Sivulla käyty 18.09.2024.

(11) Helsingin kaupunginkanslian tilastojulkaisuja (2019). Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2018–2035. Verkkosivu < [19_03_14_Tilastoja_3_Vuori.pdf \(hel.fi\)](#)>. Sivulla käyty 10.4.2024.

Muu taustamateriaali

Tilastokeskus (2020). Suomen virallinen tilasto (SVT): Työtapaturmat. <https://www.stat.fi/til/ttap/2018/ttap_2018_2020-06-17_fi.pdf>. Sivulla käyty: 18.09.2024.

Valtioneuvoston kanslia (2021). Koulutuksellinen tasa-arvo, alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen ja myönteisen erityiskohtelun mahdollisuudet. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:7. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162857/VN_2021_7.pdf?sequence=4>. Sivulla käyty: 18.09.2024.

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustietokanta Pronto. <<https://pronto-net.fi/>>.

UKK-instituutti (2021). Koulussa tapahtuvat tapaturmat. Verkkosivu: <<https://www.tervekoululainen.fi/ylakoulu/tapaturmat/koulutapaturmat/>>. Sivulla käyty 9.7.2021.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2017). Kansallinen Uhri-kyselytutkimus 2017. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135809/TY%c3%962017_45_UHRI_.WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Sivulla käyty 9.7.2021.

Liikennevirasto (2014). Valtakunnallinen tieliikenne-ennuste 2030. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 13.2014. <https://julkaisut.vayla.fi/pdf8/lts_2014-13_valtakunnallinen_tieliikenne-ennuste_web.pdf>. Sivulla käyty 9.7.2021.

Kuntaliitto (2018). Pelastuslaitosten valvonnan aapinen. Verkkosivu: <<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2018/1945-pelastuslaitosten-valvonnan-aapinen>>. Sivulla käyty 9.7.2021.

Visitory (2023). Uusimaa – majoitustilastot. Verkkosivu: <[Uusimaa - Majoitus-tilastot ja Matkailutilastot - visitory](#)>. Sivulla käyty 21.11.2023.

LIITE A

YMPÄRIVUOROKAUTISESSA KÄYTÖSSÄ OLEVAT RAKENNUKSET	KL1	100A	Keskussairaalat
	KL2	100B	Muut sairaalat
	KL2	105	Terveyskeskusten vuodeosastot
	KL2	110A	Terveystenhuollon erityislaitokset, muut terveydenhuoltorakennukset (vain päiväkäytössä): poistumisturvallisuusselvityskohteet
	KL3	110B	Terveystenhuollon erityislaitokset, muut terveydenhuoltorakennukset (vain päiväkäytössä): muut kuin pts-kohteet
	KL2	115	Vanhainkodit, kehitysvammaisten hoitolaitokset
	KL2	120A	Palvelutalot, sprinklattu
	KL2	120B	Palvelutalot, ei sprinklattu
	KL3	125	Tuettu asuminen ja muut vastaavat poistumisturvallisuusselvityskohteet
	KL2	130Aa	Vankilat
	KL4	130Ab	Avovankilat
	KL2	130Ba	Lasten- ja nuorisokodit: poistumisturvallisuusselvityskohteet
	KL4	130Bb	Lasten- ja nuorisokodit: muut kuin poistumisturvallisuusselvityskohteet
	KL2	130C	Ympäri vuorokautiset päiväkodit
	KL4	135A	Hotellit, loma-, lepo- ja virkistyskodit, muut majoitusliikerakennukset: alle 50 majoituspaikkaa
	KL3	135B	Hotellit, loma-, lepo- ja virkistyskodit, muut majoitusliikerakennukset: 50 majoituspaikkaa tai enemmän
**	KL5	140A	Vuokrattavat lomamökit ja -osakkeet
	KL5	140B	Leirintäalueet
	KL5	145	Asuntolat, muut asuntolarakennukset
	KL4	200A	Päiväkodit: alle 25 paikkaa
	KL3	200B	Päiväkodit: 25–99 paikkaa
	KL3	200C	Päiväkodit: 100 paikkaa tai enemmän
	KL3	205	Yleissivistävät oppilaitokset
KOKOONTUMIS- JA LIIKETILAT	KL3	210	Keskiasteen oppilaitokset
	KL3	215	Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset
	KL4	220	Muut opetusrakennukset mm. kansanopistot yms.
	KL5	300A	Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset: 400 m ² tai vähemmän, erillinen rakennus
	KL4	300B	Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset: 401–2500 m ²
	KL3	300C	Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset: 2501–10 000 m ²
	KL2	300D	Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset: yli 10 000 m ²
	KL5	305A	Anniskeluravintolat: 50 asiakaspaikkaa tai vähemmän, erillinen rakennus
	KL4	305B	Anniskeluravintolat: 51-400 asiakaspaikkaa
	KL2	305C	Anniskeluravintolat: yli 400 asiakaspaikkaa
TEOLLISUUS- JA VÄ- RASTO-RAKENNUKSET	KL5	310	Ruokaravintolat: 100 asiakaspaikkaa tai enemmän, tai erillinen rakennus
	KL4	315A	Teatteri- ja konserttirakennukset: paikkaluku alle 300
	KL3	315Ba	Teatteri- ja konserttirakennukset: paikkaluku 300-499
	KL2	315Bb	Teatteri- ja konserttirakennukset: paikkaluku 500 tai enemmän
	KL4	320A	Kirjastot ja museot
	KL4	320B	Näyttelyhallit
	KL4	325	Uskonnonlaitosten yhteisöjen rakennukset
	KL4	330A	Muut kokoontumISRakennukset, kuten seura- ja kerhorakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset: alle 500 asiakaspaikkaa
	KL2	330B	Muut kokoontumISRakennukset, kuten seura- ja kerhorakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset: 500 asiakaspaikkaa tai enem.
	KL2	335A	Lentotermiinaalit ja maanalaist liikenneasemat
***	KL4	335B	Muut liikenteen rakennukset
	KL5	400A	Energiatuotannon rakennukset: 1500 m ² tai vähemmän
	KL4	400B	Energiatuotannon rakennukset: yli 1500 m ²
	KL2	405	Infrastruktuurin kannalta merkittävät
	KL5	410A	Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset: 1500 m ² tai vähemmän
	KL4	410B	Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset: 1501–5000 m ²
	KL3	410C	Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset: yli 5000 m ²
	KL5	415A	Teollisuus- ja pienteollisuustalot: 1500 m ² tai vähemmän
	KL4	415Ba	Teollisuus- ja pienteollisuustalot: 1501–5000 m ²
	KL3	415Bb	Teollisuus- ja pienteollisuustalot: yli 5000 m ²
MUUT RAKENNUKSET	KL5	420A	Varastorakennukset: 1500 m ² tai vähemmän
	KL5	420B	Varastorakennukset: 1501–10 000 m ²
	KL4	420C	Varastorakennukset: yli 10 000 m ²
	KL5	510A	Erilliset viljankuivaamORakennukset
	KL5	510B	Muut maatalousrakennukset
	KL5	600A	Toimisto- ja työpaikkatilat: alle 2000 m ²
	KL4	600B	Toimisto- ja työpaikkatilat: 2000 m ² tai enemmän
	KL5	605	Palo- ja pelastustoimen rakennukset
	KL5	610	Ei kuulu muihin ryhmiin, mutta on kytketty hätäkeskukseen
	KL4	615A	Palo- ja räjähdysvaaralliset tilat: kylmä jakeluasema (ei rakennuksia)
	KL4	615B	Palo- ja räjähdysvaaralliset tilat: jakeluasemat (esim. liikennemyymälät)
	KL2	620A	Seveso-kohteet ja muut vastaavat: turvallisuusselvityslaitos
	KL2	620B	Seveso-kohteet ja muut vastaavat: toimintaperiaatelaitos
	KL2	620C	Seveso-kohteet ja muut vastaavat: lupalaitos
	KL2	620D	Seveso-kohteet ja muut vastaavat: kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kentät, maaliikenteen logistiikkakeskukset
	KL3	620E	Seveso-kohteet ja muut vastaavat: ilmoituslaitos
	KL4	625	Turvetuotantoalueet
	KL3	630	Kulttuurihistorialliset rakennukset
	KL5	635	Muut rakennukset ja kohteet

** OPETUSRAKENNUKSET JA PÄIVÄKODIT

*** MAATALOUSRAKENNUKSET

Kohdeluokitus ja kriittisyysluokkajako (KL1-5)

LIITE B

	1 v	2 v	3 v	4 v	5 v	6 v	7 v
Kriittisyysluokka 1 Luokkaan kuuluvat keskussairaalat. Keskussairaalat ovat poistumisturvallisuusselvityskohteita, joissa henkilöiden alentunut toimintakyky luo korostuneen tarpeen tukea kohteiden omatoimista varautumista. Kohteet ovat lisäksi kokonsa ja henkilömääränsä puolesta suuria ja rakenteellisilta sekä teknisiltä ratkaisuiltaan haastavia. Pelastustoiminta kohteissa on tavanomaista haastavampaa ja mahdollisen onnettomuuden niin sisäiset kuin ulkoisetkin seuraukset voivat olla erittäin vakavia (suuronnettomuusvaara). Valvonta suoritetaan tarvittaessa yhteistyössä pelastustoiminnan asiantuntijan kanssa.	1						
	2	4					
	3	5					
	?						
Kriittisyysluokka 2 Luokkaan kuuluvat suuret kokoontumistilat, liikenteen ja infrastruktuurin kannalta merkittävät kohteet sekä vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavat laitokset. Lisäksi luokkaan kuuluvat kaikki poistumisturvallisuusselvityskohteet keskussairaaloita lukuun ottamatta. Kohteet ovat kokonsa ja henkilömääränsä puolesta suuria. Toiminta kohteissa on riskialtista muutosherkkyiden tai muiden tekijöiden takia. Pelastustoiminta on tavanomaista haastavampaa ja mahdollisen onnettomuuden niin sisäiset kuin ulkoisetkin seuraukset voivat olla erittäin vakavia (suuronnettomuusvaara). Lisäksi poistumisturvallisuusselvityskohteissa henkilöiden alentunut toimintakyky luo korostuneen tarpeen tukea kohteiden omatoimista varautumista. Kohteet ovat kokonsa ja henkilömääränsä puolesta vaihtelevia, ja pelastustoiminta on kohteissa tavanomaista haastavampaa. Kohteet ovat velvollisia laatimaan poistumisturvallisuusselvityksen, jotka tulee päivittää vähintään kolmen vuoden välein. Valvonta suoritetaan tarvittaessa yhteistyössä pelastustoiminnan asiantuntijan kanssa.	1						
	2	3	4				
	?		5				
Kriittisyysluokka 3 Luokkaan kuuluvat muun muassa keskisuuret kokoontumistilat, eristeiset oppilaitokset, kulttuurihistorialliset rakennukset, suuret teollisuuden laitokset, joissa ei käsitellä vaarallisia kemikaaleja ilmoitusrajaa ylittäviä määriä sekä kemikaalilainsäädännön perusteella pelastuslaitoksen valvottavat vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavat kohteet. Kohteet ovat kokonsa ja henkilömääränsä puolesta pääasiassa keskikokoisia. Riskit painottuvat kohteiden poistumisturvallisuuteen. Rakenteelliset ja tekniset ratkaisut ovat pääasiassa tavanomaisia. Vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavat kohteet ovat kokonsa, henkilömääränsä sekä rakenteellisten ja teknisten ratkaisujen osalta vaihtelevia. Toiminnan luonne kohteissa aiheuttaa erityistä vaaraa.	1	2		4			
	?	3		5			
Kriittisyysluokka 4 Luokkaan kuuluvat muun muassa pienehköt kokoontumistilat, suuret toimisto- ja työpaikkatilat, suuret varastorakennukset, jakeluasemat, keskisuuret teollisuuden laitokset, joissa ei käsitellä vaarallisia kemikaaleja ilmoitusrajaa ylittäviä määriä sekä osa majoituskohteista. Kohteet ovat kokonsa ja henkilömääränsä puolesta pääasiassa pieniä tai kohteessa oleskelevat henkilöt tuntevat tilat hyvin ja toiminta on pysyväisluonteista. Rakenteelliset ja tekniset ratkaisut ovat tavanomaisia.	1		2		4		
		?	3		5		
Kriittisyysluokka 5 Luokkaan kuuluvat muun muassa pienet kokoontumistilat, pienet ja keskisuuret toimisto- ja työpaikkatilat, pienet ja keskisuuret varastorakennukset, pienet teollisuuden laitokset, joissa ei käsitellä vaarallisia kemikaaleja ilmoitusrajaa ylittäviä määriä, maatalouden rakennukset sekä muihin kohdeluokkiin kuulumattomat rakennukset sekä osa majoituskohteista. Kohteet ovat kokonsa ja henkilömääränsä puolesta pieniä tai kohteessa oleskelevat henkilöt tuntevat tilat hyvin ja toiminta on pysyväisluonteista. Rakenteelliset ja tekniset ratkaisut ovat yksinkertaisia.	1				2		4
					?	3	5

? = omatoimisen varautumisen auditointi tekemättä

Kriittisyysluokkien kuvaukset ja riskiluvun vaikutus tarkastusväliin kriittisyysluokan sisällä

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen valvontatoiminnan ja toistuvien erheellisten paloilmoitusten maksut 1.1.2025 alkaen

1. Pelastuslain mukaisten valvontatoimenpiteiden valvontamaksut

Valvontasuunnitelman mukaisten kohteiden valvontamaksut.	Maksu alv 0 %	Huomiot ja lakiperuste
Määräaikainen eli yleinen palotarkastus		Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 79§ Maksu sisältää kohteen toimintaan ja erityispiirteisiin perustuvan valvontakäyntiä määrittävän kategoriaoisuuden lisäksi tarkastukseen liittyvät valmistelutehtävät sekä hallinnolliset toimenpiteet.
Valvontakategoria 1	675 €	Kategoria 1 (keskussairaalat, suuret liike- ja tavaratalot, myymälähallit ja kauppakeskukset, lentoterminaalit ja maanalaiset liikenneasemat sekä muut kuin ilmoitusvelvolliset Seveso-kohteet). Lisäksi tarkastuskokonaisuudet, jotka koostuvat vähintään yhdestä keskikokoiseen kokoluokkaan kuuluvasta rakennuksesta sekä muista rakennuksista
Valvontakategoria 2	563 €	Kategoria 2(muun muassa koulurakennukset sekä suurin osa keskikokoisista ja suurista liike-, toimisto-, kokoontumis-, teollisuus- ja varastorakennuksista). Lisäksi tarkastuskokonaisuudet, jotka koostuvat enemmän kuin yhdestä pieneen kokoluokkaan kuuluvasta rakennuksesta
Valvontakategoria 3	394 €	Kategoria 3 (muun muassa päiväkodit, pienet liike-, toimisto-, kokoontumis-, teollisuus- ja varastorakennukset sekä maatalousrakennukset).
Jälkipalotarkastus	112 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 79§
Jälkivalvonta asiakirjavalvontana ilman kohdekäyntiä	84 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 79§
Pyydetty ylimääräinen palotarkastus	ks. huomiot	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 79§ Maksu peritään valvontakategorian hinnoittelun mukaisesti
Rakennusluvassa edellytetty tarkastus rakennushankkeen aikana	253 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 81 a§
Rakennusluvassa edellytetty tarkastuksen ennakkokatselmus	253 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 81 a§
Yleisötapahuman palotarkastus sisältäen mahdolliset kemikaali-, nestekaasu- ja erikoistehostetarkastukset sekä päätökset	281 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 79§ sekä VNa 685/2015 38§
Asuinrakennuksiin kohdistuvat valvontamaksut	Maksu alv 0 %	Huomiot ja lakiperuste
Asuinrakennuksen yleinen palotarkastus	225 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 79§
Asuinrakennuksen jälkipalotarkastus	84 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 79§
Asuinrakennuksen paloturvallisuuden jälkivalvonta asiakirjavalvontana ilman kohdekäyntiä	84 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 79§
Asuinrakennuksen pyydetty ylimääräinen palotarkastus	225 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 79§
Asuinrakennuksen rakennusluvassa edellytetty käyttöönottovalvonta eli erityinen palotarkastus.	225 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ ja 79§
Ilmeisestä palonvaarasta tai muusta onnettomuusriskistä tehdyn ilmoituksen perusteella tehty valvontakäynti.	Maksuton	Pelastuslaki 379/2011 42 §, 96§ ja 79§

2. Kemikaalilainsäädännön mukaisten valvontatoimenpiteiden valvontamaksut.

Toimenpide	Maksu alv 0 %	Huomiot ja lakiperuste
Päätös kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista pelastusviranomaiselle tehdyn ilmoituksen perusteella		Kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005 24§ sekä VNa 685/2015 5§, 33§, 34§, 36§, 42§ Päätösluokka perustuu kohteen kemikaaleihin liittyvän toiminnan erityispiirteisiin ja määrään.
Päätösluokka 1	1182 €	Luokka 1: Useita kemikaaleja, toiminta laadultaan tai määrältään haastavampaa kuin luokissa 1 ja 2 TAI toimintaan liittyy erityisiä turvalaitteisiin tai rakenteellisiin liittyviä ratkaisuja.
Päätösluokka 2	788 €	Luokka 2: Useampia kemikaaleja, joista väh. yksi (nimetty) kemikaali ylittää ilmoitusrajan TAI useampi kemikaali yhdessä ylittävät ilmoitusrajan TAI yksi ilmoitusrajan kemikaali, mutta toiminta edellyttää esim. turvalaitteisiin tai rakenteellisiin ratkaisuihin liittyviä vähäisiä ratkaisuja
Päätösluokka 3	281 €	Luokka 3: Yksi kemikaali, joka ylittää vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin ilmoitusrajan TAI tilapäinen toiminta TAI aiemman kemikaalipäätöksen päivitys
Kemikaalien vähäistä käsittelyä tai varastointia harjoittavan laitoksen käyttöönottotarkastus tai muutostyön tarkastus.	168 €	Kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005 24§, 27a§ sekä VNa 685/2015 37§, 40§
Öljylämmityslaitteiston käyttöönotto- tai muutostarkastus.	112 €	VNa 685/2015 39§
Räjähteiden tilapäistä varastointia (esim. työmaan tilapäinen räjähdevarasto) tarkastus.	168 €	Kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005 59a§ sekä VNa 685/2015 24§
Pelastusviranomaisen päätös ilmoitukseen räjähteiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteina (jos ei kuulu yleisötapahuman tarkastukseen)	84 €	Kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005 81§
Pelastusviranomaisen päätös ilotulitteiden ja pyroteknisten tuotteiden varastoinnista kaupan yhteydessä (suppea)	112 €	Kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005 63§
Pelastusviranomaisen päätös ilotulitteiden ja pyroteknisten tuotteiden varastoinnista kaupan yhteydessä (laaja)	168 €	Kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005 63§
Pelastusviranomaisen tarkastus ilotulitteiden ja pyroteknisten tuotteiden varastoinnista kaupan yhteydessä.	112 €	Kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005 63§
Päätös ilotulitteiden käytöstä muuna kuin asetuksessa (31.12. klo. 18.00 – 1.1. klo 02.00) sallimana aikana	56 €	Kemikaaliturvallisuuslaki 390/2005 91§

3. Toistuva erheellinen palo ilmoitus, hallintopakkokeinot ja teemavalvonta

Toimenpide	Maksu alv 0 %	Huomiot ja lakiperuste
Toistuva erheellinen palo ilmoitus	2086 €	Pelastuslaki 379/2011 96§ Kolmas ja sitä seuraavat vuoden sisään tapahtuvat erheelliset palo ilmoitukset samasta kohteesta katsotaan toistuvaksi
Hallintopakkokeinot		Hallintopakkokeinot muodostuvat hallinnollisesti kahdesta eri vaiheesta, joista molempia laskutetaan erikseen. (Summaan ei sisälly mahdollinen uhkasakko).
Asettamisvaihe	563 €	Pelastuslaki 379/2011 105§, Uhkasakkolaki 1990/1113
Tuomitsemisvaihe	563 €	Pelastuslaki 379/2011 105§, Uhkasakkolaki 1990/1113
Teemavalvonta	Maksuton	Teemavalvonnoilla tarkoitetaan valvontatoimintaa, jota pelastuslaitos toteuttaa vuosittain vaihtuvien teemojen mukaisesti.